

KREDARICA

BILTEN DRUŠTVA SLOVENCEV V NOVEM SADU

ISSN 1821-1070

Letnik XXIV. št. 93-94 E-mail: pisarna@kredarica.org Novi Sad, januar-junij 2024

20 LET USTANOVITVE MoPS FANTJE

DOBRODOŠLI DOMA 2024

PRILOGA: LITERARNI NATEČAJ

Foto: Đorđe Veselinov

MINISTER MATEJ ARČON V NOVEM SADU

V nedeljo 12. maja 2024 je Matej Arčon, minister Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu obiskal Društvo Slovencev Kre-

darica v Novem Sadu, kjer se je srečal s predstavniki slovenskih Društev Slovencev v Vojvodini. V imenu DS Kredarica sta se srečanja v Novem Sadu udeležila Đorđe Veselinov, predsednik Društva in Elza Ajduković, predsednica UO DS Kredarica. Prisotni so se pogovarjali o delovanju in načrtih in projektih, ki jih izvajajo.

V večdnevem gostovanju v Novem Sadu, Nišu in Beogradu, so ga spremljali sodelavci Urada ter veleposlanik Damjan Bergant in konzulka Kristina Kliner iz Veleposlaništva Republike Slovenije v Beogradu. To je bil prvi uradni obisk ministra Urada Mateja Arčona pri Slovencih v Srbiji.

Besedilo: Elza Ajduković

Foto: Đorđe Veselinov

OBISK IZ MINISTRSTVA ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE TER ZAVODA ZA ŠOLSTVO REPUBLIKE SLOVENIJE

V petek, 24. maja 2024 je bilo v DS Kredarica srečanje učiteljev dopolnilnega pouka slovenskega jezika, kulture in tradicije v Srbiji z delegacijo iz Slovenije. V delegaciji iz Slovenije so bili Roman Gruđen z Ministrstva za vzgojo in izobraževanje ter Eva Jurman in Brigita Žarković Adlešič z Zavoda za šolstvo Republike Slovenije.

V uvodnem delu je bil sestanek z vodstvom DS Kredarica, s predsednikom Đorđetom Veselinovim in Elzo Ajduković ter člani DS Kredarica učenci DPS. Predstavniki iz Slovenije so se pogovarjali z učenci o motivih in pričakovanjih pri učenju slovenščine.

V nadaljevanju je bil sestanek z učiteljki Rut Zlobec, ki poučuje v Novem Sadu, Rumi, Subotici, Vršcu in Gudurici, dr. Mileno Spremo iz Zrenjanina, ki poučuje v Zrenjaninu in Pančevu, Zoranom Jovičevićem iz Rume, ki poučuje v Rumi in Vrdniku ter z Nino Stanimirov Veriš, ki poučuje slovenščino z elementi kulture kot izbirni predmet na dveh osnovnih šolah v Novem Sadu.

Srečanje je bilo zelo uspešno in koristno, kot pravi učiteljica Rut: *Obisk nam je dal nov veter v jadra...* Hvala vsem za pomoč, podporo, sodelovanje.

Besedilo in foto: Đorđe Veselinov

SPREJEM OB DNEVU DRŽAVNOSTI

V četrtek 13. junija 2024 je bil sprejem Veleposlaništva Republike Slovenije v Beogradu ob Dnevu državnosti, ki ga Slovenija zaznamuje 25. junija. Sprejema so se udeležili številni udeleženci iz javnega življenja, diplomatskega zbora, gospodarstva, nevladnega in civilnega sektorja, akademskega in kulturnega življenja ter slovenske skupnosti. V imenu DS Kredarica so se sprejema udeležili predsednik Društva Đorđe Veselinov, članici Biljana Boškovski, Sonja Vukojević in Elza Ajduković, predsednica UO DS Kredarica.

V uvodu je Moški pevski zbor Ingenium izvedel himni, navzoče pa sta pozdravila in nagovorila veleposlanik Damjan Bergant in minister Matjaž Han.

V okviru predstavitve izdelkov in storitev slovenskih podjetij so prisotni lahko uživali in spoznavali Slovenijo, njeno kulturo, kulinariko in naravna bo-

gastva. V predstavitvi kulture in običajev so sodelovala številna slovenska društva v Srbiji. V okviru dogajanja na stojnicah je DS Kredarica skupaj z drugimi Društvi predstavila svoje delovanje.

Besedilo: Elza Ajduković

Foto: Đorđe Veselinov

PREŠERNOV DAN

Dne 7. februarja 2024 na predvečer slovenskega kulturnega praznika Prešernov dan, je v Operi & Theatru Madlenianum v Beogradu potekal koncert Big Band orkestra Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani, ki ga je organiziralo Veleposlaništvo Republike Slovenije. Big band vodi profesor in dirigent Matje Hotko. Na koncertu so nastopili izjemni študenti glasbe, ki so s slovenskimi zimzelenimi pesmimi in ritmi latinske Amerike navdušili občinstvo.

Dogodka so se udeležili predstavniki diplomatskega zbora, predstavniki slovenskih društev v Srbiji in ostali ljubitelji jazza.

V imenu DS Kredarica se je koncerta in proslave udeležil predsednik Društva Đorđe Veselinov.

Besedilo in Foto: Đorđe Veselinov

INFORMATIVNI DAN

Letos je bil od 16. do 17. februarja 2024 Informativni dan na univerzah v Sloveniji. Društvo Slovencev Kredarica je organiziralo strokovno ekskurzijo za člane slovenskih Društev v Srbiji. Na fakultetah na Univerzi v Ljubljani so bodoči študenti slovenskega porekla iz Društev Slovencev iz Beograda, Zrenjanina, Smedereva, Subotice, Vršca, Niša, Novega Sada lahko sodelovali na predstavitvi študija in se seznanili s pogoji za vpis v študijsko leto 2024/25.

Strokovno ekskurzijo je po tradiciji organiziralo DS Kredarica.

Mladi pripadniki slovenske skupnosti v Srbiji so se veselili skupnega odhoda v Ljubljano. Nekateri so v domovino svojih prednikov potovali prvič. Učenci so bili zadovoljni z informacijami in se navdušeno pogovarjali o fakultetah, ki so jih obiskali. Hvala učiteljici Rut Zlobec in ravnateljici OŠ Pišce Nuški Ogorevc za pomoč pri organizaciji. Zahvala Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Nacionalnemu svetu slovenske narodne manjšine v Srbiji, ki sta podprla projekt.

Besedilo in foto: Jasmina Veselinov

PREDSTAVITEV KNJIG PROF. DR. ALENKE JENSTERLE DOLEŽAL

V okviru kulturnih dogajanj spomladi 2024 je DS Kredarica ugostilo 26. aprila dr. Alenko Jensterle Doležal, profesorico slovenskega jezika na Praški univerzi, ki so jo člani Društva na ekskurziji od 21. do 23. junija 2023 imeli priložnost spoznati na sprejemu v Veleposlaništvu Republike Slovenije v Pragi, kjer je profesorica predstavila svojo knjigo *Znani Slovenci na Češkem*. Tedaj smo jo povabili, naj se predstavi tudi v DS Kredarica v Novem Sadu. Profesorica je povabilo sprejela.

Na dan obiska v Novem Sadu je dopoldne najprej obiskala Matico srbsko, kjer je na njihovem natečaju sprejeta in objavljena nekoliko njenih poetskih del, opoldne si je ogledala Petrovaradinsko trdnjavo, popoldne pa je gostovala pri nas.

Gostjo je v imenu Društva sprejel, pozdravil in otvoril predstavitev Đorđe Veselinov, predsednik DS Kredarica. Poslušali smo o pomembnosti učenja maternega jezika, še zlasti v tujini ter nekaterih praksah na njeni katedri na Praški univerzi.

Potem je pozornost pritegnil bogat književni opus v dveh jezikih, slovenskem in češkem. Več detajlov o biografiji in po-

sameznih delih smo slišali skozi interpretacije odlomkov, ki so jih prebrale učenke dopolnilnega pouka pri nas, Daniela Leš, Nataša Dimitrijević, Kristina Koprivšek, Sonja Golubović in Marija Lovrić, medtem ko je dele zadnjega romana *O ljubezni, vojni, izgubi in pozabi* prebrala sama avtorica.

V prijetnem vzdušju s prof. Alenko Jensterle Doležal in polno učilnico je hitro minil čas. Vprašanja na koncu so še postavljana tudi ob pogostitvi.

Besedilo: Marija Lovrić

Foto: Đorđe Veselinov

POZDRAV POMLADI

Manifestacija Pozdrav pomladi 9. marca 2024 v KCNS v organizaciji Društva Slovencev Kredarica je bil koncert in recital učenk in učencev, ki hodijo k pouku slovenščine, hkrati pa obiskujejo glasbeno šolo.

Program nastopa sta skupaj z učenci in starši pripravila mentorja Rut Zlobec prof. slov. in Borut Pavlič mag. viole z željo, da učenci predstavijo znanje slovenskega jezika in glasbeno znanje.

Najprej so v solističnih glasbenih točkah nastopili Mileva Trivunič na harmoniki, Ksenija Vujičić na saksofonu s spremljavo korepetitorke Ane Vujičić ter Sergej Vindiš na klavirju.

Z recitacijami posvečenim 8. marcu - Dnevu žena so nastopili učenci Ivona Očovaj, Amelija Grujić, Anđela Prodanović in Natalija Simić ter Leon Veselinović in Katarina Kiso.

Sledil je solistični nastop Orina Fremonta Wiesika na fagotu s spremljavo korepetitorke Dine Šuklar

Wiesike. Potem je najprej Relja Benić zaigral sam na flviti, nato pa še v duetu z Milico Bajić prav tako na flviti.

Z recitacijami o mami in babici so nadaljevali Magdalena Kiso, Zaharije Grujić, Anthea Guljaš, Sara in Lana Rajić, Petra Benić, Anja Dimitrijević, Relja Benić. Glasbene točke so predstavili še Aleksej Vindiš na klavirju, Ksenija Ercegan na flviti in Magdalena Kiso s harmoniko.

Skupina najstnikov Matija Nikolin, David Konecky, Luka Dimitrijević, Filip Brzak, Vasilije Pavlović, Marija Poljaković – Pajnik ter Matej Konecky (tudi na kitari) so imeli skupni recital.

Za zaključek je še na klavirju zaigrala Lena Vasić. V nabito polni dvorani so bili nastopajoči in mentorja nagrajeni z velikim aplavzom in navdušenjem. Zahvala vsem, ki so sodelovali, spremljali ali podprli dogodek.

Besedilo in foto: Kristina Koprivšek

FESTIVAL JEZIKA

V petek 14. junija 2024 je bil zaključek dopolnilnega pouka slovenskega jezika, kulture in tradicije.

Na pristavi Mitin salaš blizu Novega Sada so se zbrali učenci in učenke z učiteljico Rut Zlobec ter člani

in vodstvo Društva Slovencev Kredarica. Učenci so se predstavili z zanimivimi recitacijami, učiteljica pa jim je podelila potrdila za obiskovanje pouka in priznanja za prizadevanje pri pouku in projektih na katerih so sodelovali. Sledilo je druženje in pogostitev. Hvala vsem za sodelovanje in podporo.

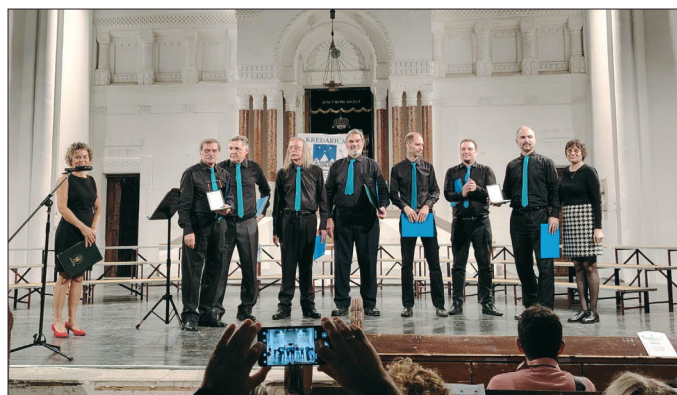
Besedilo: E. Ajduković

Foto: Đ. Veselinov

20 LET MOŠKE PEVSKE SKUPINE FANTJE

V soboto 25. maja 2024 je bil v Novosadski sinagogi slavnostni koncert ob 20 letnici ustanovitve Moške pevske skupine FANTJE, ki jo vodi mag. Borut Pavlič. Razen MoPS Fantje je nastopil tudi MePZ DS Kredarica. V polni dvorani so se nizale vsem ljube slovenske pesmi, program pa so popestrili tudi z znanimi pesmimi drugih narodov.

Predsednica UO DS Kredarica Elza Ajduković je prisotne pozdravila z besedami: *Mnogi med nami se spominjajo, ko sta leta 2004 Mirko in Borut Pavlič v okviru Društva Slovencev Kredarica ustanovila pevsko skupino FANTJE. Ni lahko opisati vsega, kar so dosegli v preteklih dvajsetih letih plodnega delovanja in se spomniti vseh, ki so peli v skupini. Vemo pa, da FANTJE vsa ta leta s ponosom predstavljajo slovensko kulturo skozi slovenske pesmi, vse nas pa povezujejo tudi skozi pesmi drugih narodov. Leta vztrajnosti in pridnega dela so rezultat, da ima skupina Fantje za sabo bogat repertoar in veliko število nastopov tako v Srbiji, Sloveniji, Italiji, Bosni in Hercegovini kot tudi na Češkem, Slovaškem, Madžarskem in Hrvaškem. Skupina je premagala mnoge izzive, da bi se danes našla tukaj na tem mestu v vlogi slavljencev. Ni bilo vedno lahko, toda ko publika z aplavzom nagradi njihovo delo, je trud poplačan. Vse se pozabi in ostaja ta prečudoviti zvok, ki se pomni. Dragi*

fantje, čestitamo vam dvajsetletni jubilej in vam želimo da nadaljujete tako tudi v prihodnje!

Ob jubileju so prejeli zahvale za požrtvovalno delo: Joakim Harhaji, Mihailo Kolesar, Velimir Matanović, Slavko Bučko in Nikola Brett. Zahvale in plakete za požrtvovalno delo sta prejela: Mirko Pavlič in Borut Pavlič.

Program je vodila članica DS Kredarica Nataša Ivanišević, ki je sklenila slavnostni koncert s čestitkami vsem slavljencem in zahvalo za sodelovanje in podporo vsem, ki bodisi spremljajo, bodisi podpirajo delovanje DS Kredarica.

Besedilo: Elza Ajduković

Foto: Dorđe Veselinov

KONCERT OB DNEVU DRŽAVNOSTI

V nedeljo 23. junija 2024 je bil v Novosadski sinagogi koncert ob Dnevu državnosti, ki ga Slovenija praznuje 25. junija.

Ob tem prazniku je DS Kredarica prejelo zahvalo nj. eks. Damjana Berganta, veleposlanika Republike Slovenije v Beogradu za predstavitev Društva Slovencev Kredarica na sprejemu v Beogradu, tudi Društvo Slovencev Kredarica se je zahvalilo za vsestransko podporo in čast, ki jo je deležno od veleposlanika in vseh sodelavcev Ambasade.

Na koncertu so nastopili MePZ, MoPS Fantje pod vodstvom Boruta Pavliča, mag. viole in ŽPZ Novosadske šmizle pod vodstvom Marka Asurdžića,

glasbenega pedagoga, na tolkalih pa jih je spremljal Dragiša Antić. Ženski pevski zbor Novosadske šmizle se je prvič predstavil v DS Kredarica. Čeprav je zbor mlad po stažu, se lahko pohvali s številnimi nastopi na manifestacijah ali književnih večerih, s sodelovanjem z različnimi društvi in z glasbenimi umetniki.

Celovečerni koncert je navdušil publiko, saj je bil program zelo pester. Po koncertu se je druženje nadaljevalo še dolgo v noč v prostorih DS Kredarica, kjer ni manjkalo veselih melodij.

Besedilo: Elza Ajduković

Foto: Dorđe Veselinov

MOJA DOMOVINA BREŽICE

V četrtek 27. junija 2024 se je začelo štiridnevno gostovanje predstavnikov Društva Slovencev Kredarica v Sloveniji.

Prvi dan so se na večernem koncertu predstavili pevke in pevci Mešanega pevskega zbora in Moške pevske skupine Fantje DS Kredarica v dvorani Posavskega muzeja v Brežicah. Sodelovali so tudi gostitelji in sicer Pleteršnikovi pevci, Ženski pevski zbor Pišcece ter Zdenka in Andrej Pinterič. Koncert je skupaj s Posavskim muzejem organiziralo Društvo Pleteršnikova domačija Maks Pleteršnik.

Zahvaljujemo se vsem za organizacijo koncerta in sicer Alenki Černelič Krošelj in Andreji Matijevc iz Posavskega muzeja Brežice, Ivani Zupančič in Martinu Tinetu Dušiču iz Društva Pleteršnikova domačija ter Rut Zlobec učiteljici slovenskega jezika, kulture in tradicije.

Organiziran je tudi ogled vodnega stolpa v Brežicah ter ogled kraja in cerkve na Bizeljskem. Hvala Lei Babič iz Turističnega Društva Bizeljsko za dobrodošlico in prijetno vodenje po Bizeljskem.

Besedilo in foto: Jasmina Veselinov

DOBRODOŠLI DOMA

V soboto 29. junija 2024 so člani Društva Slovencev Kredarica nadaljevali pot v Celje na manifestacijo Dobrodošli doma, ki ga je letos organiziralo Združenje slovenska izseljenska matica s finančno podporo Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Na manifestaciji, ki združuje Slovence iz Evrope in sveta so z recitalom nastopali učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika, kulture in tradicije pod mentorstvom Rut Zlobec ter pevke in pevci Mešanega pevskega zbora in Moške pevske skupine Fantje pod vodstvom Boruta Pavliča dirigenta in umetniškega vodja.

Ob robu dogajanja se je predsednik DS Kredarica Đorđe Veselinov srečal s predstavniki Urada in ZSIM ter s slovenskimi društvi iz regije in tujine. Zahvaljujemo se vsem, ki so podprli gostovanje in sodelovali na njem.

V nedeljo 30. junija 2024 so se Kredarčani ustavili na Starem gradu v Celju, potem pa so se zadovoljni in polni vtisov srečno vrnili v Novi Sad.

Besedilo in foto: Jasmina Veselinov

DOBRODOŠLI DOMA 2024 – CELJE

S soncem okopano čudovito Celje, nas je letos kot gostitelj sprejelo na manifestaciji Dobrodošli doma. V kratkem sprehodu od dijaškega doma, kjer smo bili nastanjeni, smo spotoma z ogledom Celja prišli do centra mesta pred mestno hišo. Tam nas je pričakal oder, kjer so recitatorji dopolnilnega pouka slovenščine skupaj z MePZ in MoPS Fantje iz DS Kredarica nastopali.

Seveda, so poleg gostiteljev, tu že bili Slovenci iz različnih držav in sicer iz Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Severne Makedonije, Nemčije... celo mladi iz Argentine.

Nastop učencev in učenk dopolnilnega pouka, ki ga je oblikovala učiteljica Rut Zlobec, je bil posvečen 150 obletnici domoljuba, generala in pesnika Rudolfa Maistra, pa tudi svetovni popotnici Almi Karlin.

Mešani pevski zbor je publiki predstavil svoj program slovenskih skladb, ki ni zahteval mikrofona, kjer so se pevci s svojimi glasovi predstavili v najlepši luči. Bili smo nagrajeni z velikim aplavzom.

Preostanek večera smo spremljali nastope Slovencev iz drugih dežel in se družili z njimi.

Celje ima za mene poseben pomen. Moja babica je blizu Celjske gimnazije imela hišo, v kateri je preživela čudovita leta svojega življenja s svojim sinom, a

mojim očetom. Ta hiša je tudi danes na istem mestu. S svojo mamo in sestro sem jo obiskala.

Naš obisk Slovenije se tu ni končal. Naslednji dan smo obiskali simbol mesta Celja – Celjski grad. Sprehod po Celjskem gradu nas je vodil, da si lahko predstavljamo čas, ko je bil le-ta središče Celjskih grofov.

Celjski Stari grad je po razsežnosti največji srednjeveški grad na današnjem slovenskem ozemlju. Postavljen je bil na vrhu skalnega Grajskega hriba, kjer je bil težko dostopen za morebitne napadalce, branilec pa je omogočal razgled nad velikim delom Savinjske doline.

Čeprav segajo začetki njegove gradnje v drugo polovico 12. stoletja, se kot Cylie die purch (grad Celje) v pisnih virih prvič omenja šele leta 1323. V lasti grofov Vovbrških je bil do njihovega izumrtja leta 1322, po desetletju nasledstvenih bojev, pa je leta 1333 prišel v roke njihovih dedičev, svobodnih gospodov Žovneških, kasnejših grofov in knezov Celjskih.

Ti so začeli nekdanjo majhno utrdbo preurejati v udobnejše stanovanjsko bivališče. Grad je za nekaj desetletij postal rezidenca Celjskih grofov, po izgradnji Knežjega dvora pa ključna obrambna točka mesta.

Danes je grad najbolj prepoznaven simbol Knežjega mesta in ena izmed najbolj obiskanih turističnih točk pri nas.

Vir: *internet*

Na željo vseh nas nastopajočih smo obiskali tudi Laško. Kratek, vendar slahek sprehod po tem mestu smo "začnili" z laškim pivom. S požirki piva smo zbirali vtise z željo in upanjem, da naslednje leto spet gremo v Slovenijo.

Besedilo: *Maja Cvejić*
Foto: *Dorđe Veselinov*

MAG. ŽAKLINA KLEMEN – MITROVIĆ diplomirana inženirka gradbeništva

Na redni delegatski skupščini DS Kredarica 2019 je kot dopolnitev novih delegatov skupščine izbrana Žaklina Klemen - Mitrović. Srečali sva se v DS Kredarica na predstavitvi knjig gostujoče profesorice slovenskega jezika na Praški univerzi, dr. Alenke Jensterle Doležal in sedaj imam priložnost, da vam jo predstavim.

Ali bi mi, prosim, povedali nekaj o sebi?

Rojena sem ob koncu leta 1967 v Zaječaru. Oče, Valter Klemen je bil po poklicu elektroinženir, mati Natalija Janković pa ekonomistka. Mati je po rodu iz Majdanpeka, medtem ko se je oče preselil iz Beograda v Majdanpek, saj je tedaj na začetku v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, prišlo do velikega širjenja rudarstva in potrebe strokovnjakov tehnične stroke v vzhodni Srbiji. Oba starša sta delala v Rudniku bakra Majdanpek. Dneve otroštva preživljam deloma v Majdanpeku in deloma v Beogradu.

Po poklicu sem magistra diplomirana inženirka gradbeništva. Osnovno šolo sem končala v Majdanpeku. Srednjo gradbeno šolo sem obiskovala v Smederevu. Diplomirala sem na Gradbeni fakulteti v Subotici – konstruktivna smer. Podiplomski študij sem končala v Beogradu na oddelku betonskih konstrukcij – seizmično inženirstvo.

Poročena sem in imamo dve hčerki.

Kako poteka Vaše delo?

Po diplomiranju na gradbeni fakulteti leta 1992, sem se zaposlila v Rudniku bakra Majdanpek v gradbenem oddelku. To je bil velik kolektiv, v katerem je tedaj delalo okrog 7000 ljudi, v gradbenem oddelku pa okrog 25 gradbenikov različnih profilov. Delala sem na nalogah nadzora in sanacije industrijskih rudarskih objektov.

Kdaj ste prišli v Novi Sad?

Od 2002 živim in delam v Novem Sadu. Delam samostojno na nalogah načrtovanja stanovanjskih in poslovnih objektov, kot tudi pri izdelavi statičnih računov. Delo konstruktorice mi je v veliko zadovoljstvo. Lepo je videti, ko se zamisel uresniči in se zgradba začne dvigati iz tal, da pa je hkrati investitor zadovoljen s celotno zasnovo.

Objekt, za katerega ste naredili statični račun ali sodelovali pri njegovem računu?

V 22 letih samostojnega dela je načrtovano in izvedeno več sto stanovanjskih in poslovnih objektov. Vsak od njih je poseben in izračunan je tako, da so upoštevani vsi tehnični predpisi prav tako pa tudi potrebe investitorja.

Ali se je kaj spremenilo pri načrtovanju od časa, ko ste končali študij? (tehnika, materiali, čas)

Pospešen razvoj in uporaba računalniške tehnologije vplivata na vsa področja pri delu, prav tako tudi v gradbeništvu. Včasih so se statični računi izvajali samo s pomočjo kalkulatorja, risalo se je na papir z rapidografi, medtem ko sedaj obstajajo softverski paketi, ki znatno lajšajo in pospešujejo delo. Spremenil se je tudi način statičnih računov konstrukcij – nacionalni standard je zamenjan s statičnim računom po evrokodu (evropski standard). Spremenjen je Zakon o načrtovanju in izgradnji. Uvedeni so obvezni energetski certifikati - izkaznice za vsak objekt.

A v gradbeništvu? (nove tehnologije)

V gradbeništvu so vse bolj navzoči novi materiali, ki imajo izboljšane značilnosti. Poudarek je na zmanjševanju porabe energije, kot tudi na trajnosti in dolgotrajnosti gradbenih objektov. Dober del sodobnih objektov je opremljen z umetno inteligenco (pametne zgradbe), ki nenehno spremlja podatke in s tem zagotavlja udobje in varnost svojih uporabnikov. V zadnjem času se v svetu stremi k razvoju in uporabi robotike pri izvajanju določenih vrst gradbenih del. Umetna inteligenca bo zagotovo v prihodnjem obdobju

ju na novo opredelila krajinarstvo gradbene industrije in oblikovala način na kateri gradimo svet okrog nas.

Novi Sad kot mesto gradnje?

Novi Sad je mesto, ki je zgrajeno in ki se gradi po meri svojih žiteljev.

Kateri novosadski objekt Vam je posebno lep?

Novi Sad je mesto bogate zgodovine in kulture in je kot tak stičišče lepih koticov in zgradb. Vsako časovno obdobje nosi svoja arhitektonska obeležja in v tej raznolikosti je očarjivost Novega Sada. Zgodovinsko in arhitektonsko najpomembnejše zgradbe v Novem Sadu so: trdnjava v Petrovaradinu (XVIII. stoletje), sinagoga v Jevrejski ulici (XIX. stoletje), Banovina – zgradba AP Vojvodine (XX. stoletje) ... in ostale.

Vaše vezi s slovenstvom?

Moj oče Valter Klemen (roj. 1941) je sin Marije (roj. Kozolc) Klemen in Valterja Klemna. Moja babica Marija in ded Valter sta leta 1939 prišla iz Slovenskih Konjic v Beograd.

V Beogradu sta začela s skupnim življenjem. Babica Marija je bila pomembna oseba pri ohranjanju družine, slovenske kulture in običajev. Dober del otroštva sem preživljala z njo. V moje življenje je vtisnila zdrave navade, posvečenost, disciplino in naklonjenost slovenski kulturi.

Vi v prostem času?

V prostem času rada tečem, planinarim, hodim na fitnes. Tek in planinarjenje mi predstavljata način aktivnega turizma obarvanega z noto druženja. Včasih enostavno uživam v branju knjige ali v kakšnem dobrem filmu. To so neke aktivnosti, ki mi godijo in ki predstavljajo ščepec začimb, ki je nujen v vsakodnevem življenju.

Lep dogodek v Vašem življenju?

Lepi trenutki v mojem življenju so povezani z radostnimi trenutki mojih otrok, potovanji, planinarjenjem in udeležbo na tekaških manifestacijah.

Poleg Vaše stroke in dela, s katerim se ukvarjate, ki pa je zelo zahtevno, ste tudi športnica. Omenili ste planinarjenje – recite nam kaj o tem?

S športom sem se začela ukvarjati med študijem. V Subotici (mestu in klubu, iz katerega izvirajo izvrstni športniki) v prostem času treniram v Klubu dvigovalcev uteži "Spartak".

Tako da je bil katerikoli način ukvarjanja s športom zame potreba in logično nadaljevanje odvisno od moje starostne dobe.

Planinarjenje zame (urbano osebo) predstavlja stik z naravo. Vsaka planina je lepa na svoj način in drugačna, odvisno od letnega časa. Lepota planinarjenja je v samem pohodu in raziskovanju predelov.

In tekaške manifestacije?

Udeležba na tekaških manifestacijah je najboljši način spoznati mesto v katerem tečem. Hodim (tečem) skozi dele mest, skozi katere kot turistka morda nikoli ne bi hodila. Vsaka medalja je tekaška razglednica iz mesta v katerem sem tekla.

Kredarica in Vi?

Članica sem DS Kredarica od leta 2006. Na začetku nisem bila aktivna iz poslovnih in privatnih (rojstvo druge hčerke) razlogov. Kasneje sva mlajša hčerka in jaz radi sodelovali pri aktivnostih in dogajanjih, ki jih je organiziralo Društvo.

Sčasoma so se tudi ostali člani moje družine včlanili in vsak na svoj način in skladno s svojimi možnostmi prispeva k aktivnostim Društva. Z Društvom smo obšli in doživeli Republiko Slovenijo na en poseben način.

Kaj bi sporočili članom Društva?

Članom Društva bi predvsem zaželela dobro zdravje in naj imajo, kot tudi do sedaj, vedno pozitivno stališče. Želim, da bodo člani Društva vztrajni pri ohranjanju tradicije, kulture in slovenskega jezika.

Pogovor vodila: **Marija Lovrić**
Foto: **Žaklina Klemen-Mitrović**

”LE VKUP, VI DOBRI, LJUBLJENI LJUDJE...”
IZ PESMI VRBANOV PLES, RUDOLF MAISTER – VOJANOV
PESEM – ZGODBA – PISMO – DRAMSKO BESEDILO – ESEJ

OB 150. OBLETNICI ROJSTVA GENERALA RUDOLFA MAISTRA

RUDOLF MAISTER – VOJANOV

Slovenski pesnik, general, borec za severno mejo je rojen marca 1874 v Kamniku, umrl pa 26. julija 1934 v Uncu. Mati izvira z Dolenjske, oče pa s Ptuja. Ko je dopolnil trinajst let, mu je umrl oče. Osnovno šolo je obiskoval v Mengšu, potem v Kranju in je bil odličen učenec. Leta 1885 se je vpisal na kranjsko nižjo gimnazijo in jo končal 1890. Po očetovi smrti je za Rudolfa skrbel stric Lovrenc, ki ga je navdušil za vojaški poklic. Ker je bil zelo brihten in dobre telesne pripravljenosti, je hitro napredoval na vojaških šolah in službovanjih. Leta 1894 je na Dunaju končal častniški študij in bil vključen v domobranski bataljon v Ljubljani, 1. oktobra 1894 pa je premeščen v pehotni polk v Celovcu in 1. novembra 1895 napredoval v poročnika. Medtem je v Ljubljani obiskoval jahalno šolo za pehotne častnike in jo uspešno končal.

Državljanji, Jugoslovani!

Konec je vojske. Dobili smo novo, pristo in čvrsto domovino! Jugoslavijo. S tem pa še ni konec težav. Valijo se armade vseh narodnosti domov. Oni tisoči, ki gredo skozi naše kraje, kraje, kraje, požigajo in ropajo. Tudi do pobojev je že prišlo. Zato je **naša sveta dolžnost**, da branimo svojo domovino, premoženje in življenje naših dragih.

V smislu razglašene poveljnice za narodno obrambo v Ljubljani ukazujem toraj tako:

Vsi državljani Spodnjega Štajera — častniki, tem enaki črnovojniki in moštvo — rojstnih letnikov **1879 do 1900** morajo se zgledati **18. listopada t. l. ob 8. uri dopoldne** in sicer:

1. V Celju, — v vojašnici 87. pešpolka oni, ki so doma iz okrajnih glavarstev Celje, eks-postura Mozirje, Brežice, Konjice, Slovenji Gradec in mesto Celje.
2. V Mariboru, — v domobranski vojašnici oni, ki so doma iz okrajnih glavarstev Maribor, Radgona, Ljutomer, Ptuj ter iz mest Maribor in Ptuj.

Zgledati se **brez izjeme vsi**, naj so služili pri infanteriji, artileriji, kavaleriji ali pri morajo kakem drugem, kakorkoli imenovanem poveljstvu ali branži, ne glede na to, ali so bili ob svojem sedanjem prihodu domov sposobni za fronto, za straženje ali za delo brez orožja.

Enako se morajo zgledati tudi invalidi, ki so **začasno** superarbitrirani in sedaj na dopustu, potem vsi oni, ki so bili do sedaj od avstrijskega vojnega ali domobranskega ministrstva ali od katerega drugega poveljstva oproščeni. Ti oproščenci bodo po pregledu oprostitih listin zopet odpuščeni.

Izvezeti od zglašenja so:

1. Zdravniki, ki so bili do sedaj vojaščinu oproščeni.
2. Oni, ki so bili ves čas sedanje vojne za vsako vojaško službo nesposobni.
3. Oni, ki služijo že danes v jugoslovanski armadi.
4. Duhovniki.
5. Oni, ki radi zdravniško dokazane bolezni ali pohabjenosti ne morejo k zglašenju.

Vse oblasti in podjetja, ki so neobhodno potrebna za vzdrževanje javnega reda, prehrane, prometa i. t. d. in ki imajo uslužbene moze omenjenih rojstnih letnikov, naj se najkrajšim potom obrnejo glede oprostitve na Vojaško poveljstvo za Spodnji Štajer v Mariboru.

Prometne zapreke n. pr. prenapolnjeni vlak, slabo vreme i. t. d. ne oprostijo nikogar, da se na določen dan in na določenem kraju ne zgleda.

K zglašenju mora vsakdo prinesiti od občine izstavljeno izkaznico, na kateri je potrjeno, da je zglasenec res dotična oseba. Tudi naj vsak zglasenec prinese vse zanj na vojaštvo se nanašajoče listine n. pr. odpustnico, oprostitni list i. t. d.

Plača od dneva zglasitve znaša na dan 5 K za podčastnike in 4 K za poddesetnike in vojake, brez šarže za ves čas vojaške službe.

Za hrano, stanovanje in obleko je vse od jugoslovanske države preskrbljeno. Radi težke prehrane naj vsakdo prinese seboj za dva dni živil, za kar bo od države primerno odškodovan.

! Kdor tega ukaza ne uboga in se toraj ne zgleda 18. listopada t. l. v Celju ali v Mariboru, smatrali ga bodo dezerterjem, pritirali ga bodo k zglašenju orožniki ter bo po starih naših postavah kot izdajalec domovine najstrože kaznovan.

Ta razglas naj se oznani tudi po cerkvah in naj ga razširjajo v svojem okolišu vsi zavedni Jugoslovani, da dobimo kar hitro mogoče svojo jugoslovansko armado.

Maribor, dne 9. listopada 1918.

General Maister
vojaški poveljnik Spodnjega Štajera.

Razglas generala Maistra o splošni mobilizaciji

Kot častnik je služboval in spoznaval različne kraje ter dežele habsburške monarhije, kar mu je koristilo pri kasnejših bojih za severno mejo ter pri določitvi meje z Avstrijo in Italijo. Leta 1903 se je šolal v armadni strelski šoli v Brucku na Leithi in se usposobil za orožarskega častnika. Šolanje je 1907 nadaljeval na častniški šoli in napredoval v stotnika,

potem so ga 1. novembra 1908 kazensko premestili v vojaško postojanko Przemysl v Galiciji in ga vključili v 18. domobranski polk. Leta 1910 je zaradi odlično izpeljanih vojaških vaj postal poveljnik 7. bojne čete, nato pa poveljnik podčastniške šole. Na napornih vojaških vajah je zbolel za pljučnico, zato so ga poslali na zdravljenje v Dalmacijo in v zdravilišče blizu Kaira v Egiptu.

Po okrevanju so Maistra 1913 premestili v črno vojsko, postal je poveljnik izpostave v Celju.

Med vojaškim službovanjem se je poročil s hčerjo znanega ljubljanskega zdravnika Marico Stergar, ki je z znanjem francoščine po vojni pomagala možu pri pogajanjih s častniki Antante v Mariboru. Žena Marica Marija Maister je delovala v mnogih organizacijah in dobrodelnih društvih, ustanovila je Francoski krožek v Mariboru in bila zaslužna za nastanek Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju ter ob smrti leta 1938 veljala za prvo damo Maribora. Rudolf in Marica sta imela dva sinova, Hrvoja (1905) in Boruta (1908). Hrvoj je obiskoval klasično gimnazijo v Mariboru in končal študij na ekonomski fakulteti univerze na Dunaju, Borut pa je končal realko v Mariboru in postal gradbeni inženir, pred drugo svetovno vojno bil zaposlen kot mestni gradbeni komisar pri Mestni občini Maribor, po vojni pa v Mariboru zaposlen v upravi gradbenega podjetja Gradis.

BOJ ZA MEJO NA KOROŠKEM IN ŠTAJERSKEM

Maister je 7. decembra 1914 premeščen v Maribor, kjer mu je določeno mesto referenta pri okrožnem poveljstvu črne vojske v Mariboru, nato je 21. junija 1916 postal začasni poveljnik okrožnega poveljstva v Mariboru. Zaradi ovadbe nemških nacionalistov so ga 8. marca 1917 premestili v Gradec; tam je bil povišan v majorja. Vrnil se je v Maribor, kjer so ga 1. julija 1917 imenovali za stalnega poveljnika poveljstva številka 26. Tu je ostal do razpada dvojne monarhije.

Mariborski nemški občinski svet je 30. oktobra 1918 razglasil Maribor z okolico za del Nemške Avstrije, potem pa je 1. novembra 1918 major Rudolf Maister v vojašnici 26. strelskega polka v Melju pred mestnim poveljnikom podpolkovnikom Antonom Holikom in zbranimi častniki odločno izjavil: "Ne priznavam teh točk. Maribor razglašam za posest Države Slovencev, Hrvatov in Srbov in prevzemam v imenu svoje vlade vojaško poveljstvo nad mestom in vso Spodnjo Štajersko." Po sestanku je zbranim slovenskim vojakom in častnikom razložil, da je prevzel vrhovno poveljstvo v mestu in jih prosil, naj ostanejo z njim, ker jih nova država potrebuje. Še tisti dan so

bile vse vojašnice in drugi pomembni objekti ter mesto Maribor pod Maistrovo vojaško oblastjo. Upravo na slovenskem Štajerskem je prevzel Narodni svet, majorju Rudolfu Maistru pa je podelil naziv general. Presenečeni Nemci so si kmalu opomogli in so od Narodnega sveta ter generala Maistra izsilili ustanovitev varnostne straže. Tako je 3. novembra 1918 nastala zelena garda ali t. i. Schutzwehr. General Maister se je odločil za vojaški ukrep in 9. novembra 1918 razglasil mobilizacijo. Temu so nasprotovali Nemci, pa tudi narodna vlada v Ljubljani. Slovenski fantje so se odzvali klicu generala Maistra, zelo veliko jih je prišlo iz Slovenskih goric. V nekaj tednih je Maister zbral vojsko približno 4000 moških in so 20. novembra 1918 ustanovili mariborski pešpolk. Z njim je nastala prva redna slovenska vojska s slovenskimi častniki in slovenskim poveljevanjem. Ob 4. uri zjutraj 23. novembra 1918 je Maister prehitel Nemce in razorožil zeleno gardo, da bi 27. novembra 1918 Maistrove enote zasedle Špilje, nato pa še Radgono, Cmurek, Lučane, Radlje (Marenberg) in Muto. Malgajeva skupina iz Celja je zasedla Mežiško dolino, nato pa Pliberk in Velikovec. Enota iz Ljubljane je zasedla Dravograd, Labot in Šentpavel. Vojaška akcija je potekala skladno s pogodbo, ki sta jo 27. novembra 1918 podpisala polkovnik Rudolf Passy in general Rudolf Maister. Ta je določala, da lahko slovenske čete zasedejo kraje ob narodnostni meji od Radgone do Šmohorja v Ziljski dolini na Koroškem. Te pogodbe nista priznali deželni vladi Štajerske in Koroške, pa tudi Narodna vlada v Ljubljani ne, zato je 14. januarja 1919 prišlo do bojev štajerskega obmejnega poveljstva pri Lučanah, 4. februarja 1919 pa v Radgoni in 13. februarja je bilo podpisano premirje.

DOLOČITEV MEJE Z AVSTRIJO IN ITALIJO

27. januarja 1919 je prišla v Maribor ameriška vojaška delegacija pod vodstvom podpolkovnika Shermana Milesa. Z generalom Maistrom so se pogovarjali o določitvi meje. Po nemških virih naj bi bil Maister odgovoren za smrt 13 civilistov, ker je istega dne pred prihodom ameriške delegacije ukazal odpreti ogenj na množico 10.000 Spodnještajercev, ki so z nemškimi in avstrijskimi zastavami izražali svojo voljo, da bi Maribor ostal nemško mesto pod avstrijsko oblastjo (t. i. mariborska krvava nedelja).

O novih mejah je odločal Vrhovni svet (ZDA, Združeno kraljestvo, Francija, Italija, Japonska) prvič februarja 1919. Določil je obstoječo mejo na Štajerskem, priključitev Mežiške doline k jugoslovanski državi ter plebiscitni coni na Koroškem. Konec maja 1919 se je začela jugoslovanska ofenziva na Koroškem.

General Maister je skupaj s srbskimi častniki uspešno vodil labotski odred in po zmagi prevzel poveljstvo koroškega obmejnega poveljstva v coni A plebiscitnega ozemlja. 18. septembra 1919 se je moral Maister skupaj s svojimi policijskimi silami umakniti iz cone, ker bi lahko vplival na rezultat plebiscita 10. oktobra 1920. Uspešni poveljnik in osvoboditelj severne meje in Maribora se je razočaran vrnil v Maribor in se vključil v delo oblastnega odbora Narodne odbrane. Postal je tudi poveljnik Maribora. Od leta 1921 do leta 1923 je bil predsednik komisije za razmejitve z Italijo.

Leta 1923 so ga prisilno upokojili kot divizijskega generala in ga odlikovali z redom belega orla z mečem III. stopnje. Bil je predsednik narodnoobrambene družbe Narodne odbrane v Mariboru od njegove ustanovitve leta 1928 naprej.

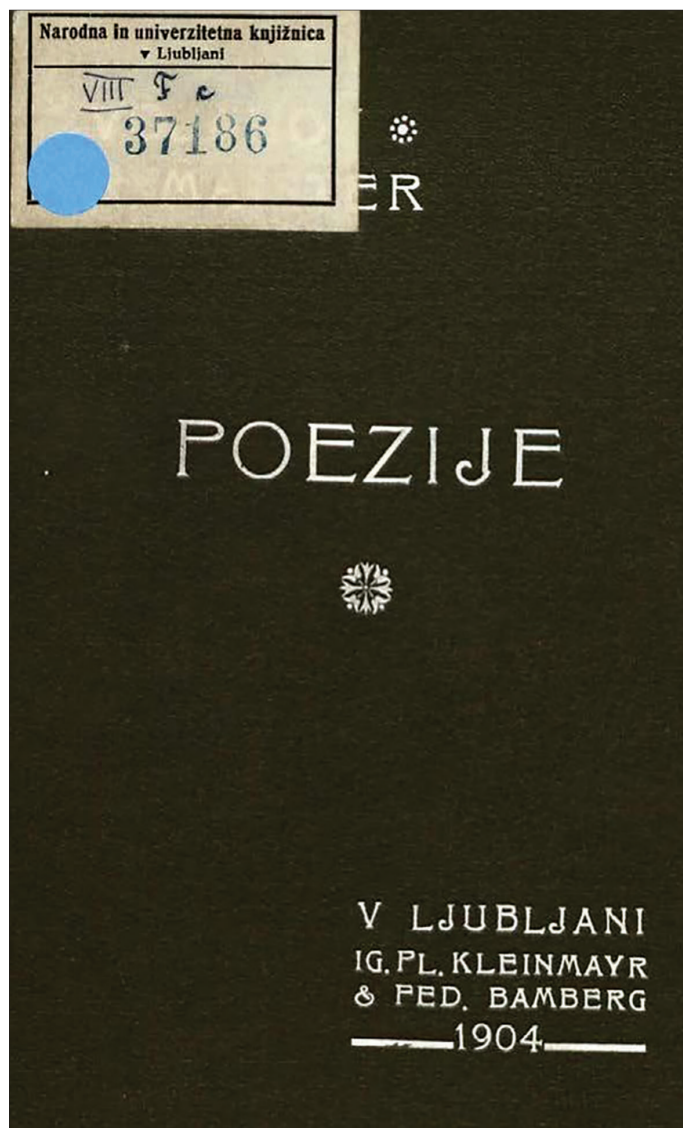

Grob generala Maistra na pobreškem pokopališču v Mariboru.

Na Uncu je generala Maistra zadela kap, za njenimi posledicami je 26. julija 1934 umrl. Ob prevozu njegovih posmrtnih ostankov z Unca v Maribor se je v Ljubljani in Celju poklonila velika množica ljudi. V Mariboru so pripravili mrtvaški oder v veži mestnega magistrata, kjer so se od njega poslovili ti soči Mariborčanov in okoliških prebivalcev. Generala Maistra so 28. julija 1934 z velikimi častmi pokopali na pobreškem pokopališču v Mariboru, kjer je še danes njegov grob. Pogrebni sprevod je odšel z Glavnega trga čez Stari most, po Tržaški in Pobreški cesti do pobreškega pokopališča. Leta 2021 so družinsko grobnico obnovili.

RUDOLF MAISTER – UMETNIK IN BIBLIOFIL

Kot pesnik se je udeleževal že zelo zgodaj. V 4. razredu gimnazije v Kranju je bil ustanovitelj in urednik dijaškega lista *Inter nos*, v 5. razredu pa je svoje pesmi objavljaval v ljubljanski *Večernici*. V reviji *Vesna* je objavljaval pod psevdonimom Vuk Slavič, nato pa še pod imenom Vojanov med drugim tudi v Ljubljanskemu zvonu in Slovenskemu narodu. Bil je zunanji član

Maistrove Poezije iz leta 1904

Zadruga, gimnazijskega skrivnega društva, katerega člani so bili tudi glavni pisci moderne – Ivan Cankar, Oton Župančič, Dragotin Kette in Josip Murn Aleksandrov. Zbirka Poezije (1904) je bila predporočno darilo Maistrovi izvoljenki Marici Stergerjevi. Razdeljena je na štiri sklope: Marici, Balade in romance, Fantovske pesmi in Soneti. Pesniško zbirko Kitica mojih (1929) je razdelil na štiri sklope: Nazaj pa jih ni (pesmi iz vojnih časov), O, jaz ne spim (pesmi o izgubljeni Koroški in Primorski), Oj, ti naša zemlja sveta (pesniške upodobitve nekaterih slovenskih dežel), v zadnjem pa so štiri pripovedne pesmi.

Rudolf Maister je bil tudi ljubiteljski slikar. Upodabljal je v oljni tehniki. Ni znano, kje je črpal svoje slikarsko znanje, bil pa je dober prijatelj Riharda Jakopiča, kasneje tudi Matije Jame in Mateja Sternena. Bil je med prvimi organizatorji slikarskih razstav v Mariboru. Rudolf Maister je bil strasten ljubitelj knjig in lastnik ene največjih in najlepših zasebnih knjižnic na Slovenskem. V veliki večini je zbiral samo slovenske knjige in časopise, ki jih je iskal po župniščih, šolah, pri premožnejših kmetih, po knjigarnah in starinarnicah. Po generalovi smrti je knjižnica prešla v last sinov, med drugo svetovno vojno jo je zaplenila nemška oblast, vendar so po posredovanju Otona Župančiča last zahtevale italijanske okupacijske oblasti, ker je bilo stalno bivališče družine uradno v Italiji.

Po vojni so bile knjige iz skladišča v Zagrebu prepeljane v Maribor. Knjižno zbirko, vključno z nekaterimi knjigami sinov in žene v posebnih prostorih hrani Univerzitetna knjižnica Maribor.

Vir: *internet*

REZULTATI LITERARNEGA NATEČAJA

Literarni natečaj je bil objavljen 30.03.2024, rok za oddajo pa je bil 30.06.2024.

Pogoji razpisa so bili:

1. Sodelujejo lahko člani slovenskih društev in učenci DPS v Srbiji.
2. Zapis mora biti v slovenskem jeziku.
3. Zapis naj bo na najmanj eni ali največ na dveh tipkanih straneh (od 1200 do 2400 znakov s presledki).
4. Pisava: Times New Roman 12.
5. Naslov zapisa določi avtor sam.
6. Zapis mora biti označen s šifro, ki jo avtor določi sam.
7. Zapis opremljen s šifro in podatki o avtorju: ime, priimek, kontakt je moral biti poslan po e-pošti na: pisarna@kredarica.org z oznako za natečaj.

V veljavnem roku je prispelo 10 zapisov od posameznikov iz slovenskih Društev v Srbiji. Prejete zapise je obravnavala tričlanska komisija, ki je izbrala tri najboljše zapise in sicer:

- predsednik komisije Roman Vehovec, publicist
- članica komisije Sonja Golubović, profesorica marksizma
- članica komisije Nataša Dimitrijević, učiteljica angleškega jezika

Nagraceni udeleženci:

1. mesto: LE VKUP, VI DOBRI, LJUBLJENI LJUDJE, Dimitrije Đuričin DS Planika Zrenjanin
2. mesto: NEŽIVO TESTO, Ksenija Golubović DS Kredarica Novi Sad
3. Mesto: PRIHOD, Marija Lovrić DS Kredarica Novi Sad

Ostali udeleženci natečaja:

SLOVENIJA, Majda Milošević DS Martin Krpan
Smederevo

ROMANJE PO SLOVENIJI, Zorica Kovačević DS
Emona Ruma

NEPOZABNI TRENUTKI, Cvetka Vučković DS
Kula Vršac Gudurica

LE VKUP, VI DOBRI, LJUBLJENI LJUDJE, Ljilja-
na Lukić DS Emona Ruma

NAJLEPŠI SPOMIN NA MOJO SLOVENIJO, Ma-
rija Đukić DS Emona Ruma

KAKO LEP JE TA SVET, Snežana Miladinović DS
Kredarica Novi Sad

MOJA NEPOZABNA POTOVANJA V SEDEM-
DESETIH, Tatjana Kereši DS Kredarica Novi Sad

Sedmi literarni natečaj je zaključen, pomen natečaja je v negovanju slovenskega jezika v pisni obliki v slovenskih Društvih v Srbiji. Čestitke nagrajencem in vsem, ki so sodelovali. Zahvala tudi učiteljem DPS za pomoč pri zasnovi natečaja in komisiji za ocenjevanje

zapisov. Vsi zapisi so objavljeni v prilogi tega biltena, slavnostna podelitev nagrad bo na manifestaciji XII. Dnevi slovenske kulture novembra 2024.

PRVONAGRAJENI ZAPISI**LE VKUP, VI DOBRI, LJUBLJENI LJUDJE**

V avtobusu sva, na nekem potovanju, izletu. To naj bi bilo presenečenje. Lahko bi bilo malo bližje in lahko bi bilo krajše, si mislim, a nočem ti pokvariti razpoloženja. Potrudila si se, da mi ugajaš, na koncu dneva sva skupaj, ni važno kje sva, važno je da sva da-
leč od vsakdanjih obveznosti in skrbi, četudi začasno. Ko sem te vprašal kam potujemo, si mi rekla, da je to skrivnost, se smejala in šalila: gremo v raj. Kaj naj prinesem, za koliko dni gremo, kdaj se vrnemo? Niče-
sar ne potrebuješ, jaz bom poskrbel za vse, ne bova dolgo, obljubim. Konec koncev te v raju vse čaka, tja ničesar ne nosiš.

Rajsko življenje

Obvozimo jezero, stisnjeno sredi nepreglednega zelenja. Prečkamo most na drugo obalo, kjer je naš cilj. Tam nas pričaka stavba iz betona, aluminija in stekla s pompozim imenom "Paradiso", kot piše na tabli nad vhodom. Že sam hotel je barbarsko dejanje, rak rana zelenja. Okoli njega je ostal le rumenkast, drobljen kamen, apnenec. Vstopimo v običajno hotelsko avlo, ogromen prostor, tlakovan z belim marmorjem in napolnjen z mizami s steklenimi ploščami in kovinskimi nogami, neudobnimi fotelji, plastičnimi sobnimi rastlinami, tapiserijami in ogromnim abstraktnim mozaikom na osrednji steni, poosebljanjem sonca, večne svetlobe, mogoče, mislim. Običaj-

na živahnost. Naši spremljevalci silovito osvajajo ta prostor, opažam da govorijo neke meni neznane jezike, a jaz jih, na moje veliko presenečenje, zelo dobro razumem.

- Dobrodošli v Raju, ponosno sporoča vodič.

Kljub hrupu, po verzih prepoznam Mahlerjevo glasbo v ozadju.¹

„Uživamo v nebeških radostih,

Zato se izogibamo zemeljskim stvarjem...“²

In nič več se ne zgodi, zdaj ko so vsi fotelji v avli zasedeni. Iščem te z očmi, pa te ne najdem. Moraš biti nekje v bližini, ne moreš se kar tako izgubiti. Živčen sem, lačen, moram čimprej na stranišče, utrujen, zebe me, zaspan sem.

Poskušam najti stranišče, ki je običajno na takih mestih, a ne morem. Potem pa grem, obupan, do recepcije in vprašam. Dobim popolnoma logičen odgovor.

- V raju ni telesnih potreb, zato tudi stranišč ni.

- Ni restavracije?

- Ni restavracije.

- Ni postelje?

- Ni postelje.

Opustim nadaljnje prepričevanje, paničen, iščem te. Vprašam me:

- Si srečen v raju?

- Če je to sreča, zakaj mi je potem tako težko?

S prstom pokažeš na Google Maps:

- Samo povej mi, kam želiš iti?

V slikanici sva. Na bregovih reke sta se simetrično krivila dve vrsti belih hiš, vsaka hiša z dvema oknom in zelenimi vrati na sredini, rdečimi strehami in ka-dečimi se dimniki. Nekaj dreves z zlatimi sadeži. Na modrem polju neba so se kot jagnjeta razpršili beli oblaki. Rumeno sonce z velikimi očmi, nasmezano, z rdečimi lici in zlatimi žarki, ki spominjajo na roke, neštete roke. Otroci in odrasli se sprehajajo po reki. Običajni življenjski vrvež.

- Pojdi z mano, hodiva po vodi.

- Neverni in sumničavi ne morejo delati čudežev.³ Morala boš hoditi sama. To ni moja pravljica.

"Sveti Janez je izgubil svoje malo jagnje,

In mesar Herod preži..."²

Na vasi sva. Čez dan, obsijane s soncem, "se po hribih bleščijo prelepe vasice"⁴, ponoči prižgejo svoje luči in se rodijo mala zemeljska ozvezdja. Nad njimi utripa zvezdnati pokrovec.

Sedim na verandi in poslušam noč. V daljavi zai-gra harmonika in utihne. Pasji lajež naznanja veselo pesem in vreščanje vaških fantov, ki se vračajo do-mov. Vas počasi zaspi.

Prideš, prineseš kozarce, steklenico vina in darilo zavito v primeren okrasni papir.

- Kaj praznujemo? Danes je navaden dan.

- Praznujemo čisto navaden dan. Odpri darilo, to je presenečenje.

-Abecednik in mali katekizem v slovenskem jezi-ku!⁵ Najlepša hvala.

- Kje si to našla?

- V antikvarnici "Vrbanov kres" v prestolnici.

Sama sva. Držim te za roko. Srečen sam.

„Grmada gine, v kresu spepeli
se Trubarjeva – zadnja knjiga“⁶

V krsti sem. Sonce je zaprlo oči in nastala je tema. Zvokov ni več. Hiš ni več. Oblakov ni več. Ljudje so izginili. Nastal je mir. Ničesar več ne čutim. Nimam nobenih potreb več.

"Vino ne stane ni centa
V rajski kleti..."

¹ Gustav Mahler: Simfonija št. 4 v G duru. [https://sl.wikipedia.org/wiki/Simfonija_%C5%A1t._4_\(Mahler\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Simfonija_%C5%A1t._4_(Mahler))

² Rajsko življenje (Das himmlische Leben) iz zbirke pesem Dečkov čudežni rog: Stare nemške pesmi. Pod naslovom Des Knaben Wunderhorn: Alte deutsche Lieder sta Achim von Arnim in Clemens Brentano od leta 1805 do 1808 izdala zbirko besedil ljudskih pesmi v treh zvezkih. Vsebuje 723 ljubezenskih, voj-niških, pohodniških in otroških pesmi od srednjega veka do 18. stoletja <https://oxfordsong.org/song/das-himmlische-leben>

³ Sveto pismo, evangelijske Nove zaveze po Mateju, pog-lavje 14:31 "In takoj je Jezus iztegnil roko, prijel Petra in mu rekel: Maloverni! Zakaj se sumi?"

⁴ Črtomir Šikovec – Upor se začneja "Po hribih gorijo prelepe vasice..."

⁵ Abecedarium und der klein Catechismus in der Windischen Sprach – Primož Trubar leta 1548

⁶ Vrbanov ples – Rudolf Maister, iz zbirke "Trubar".

Dimitrije Đuričin, DS Planika Zrenjanin

NEŽIVO TESTO

pojdi kupit kruh

živa bom ko se boš vrnil

saj je tiho naše nebo

in letala ne preletavajo

pojdi kupit kruh

čakala te bom bela kot surovo testo

ko se boš vrnil bova izdolbela sredico

in jedla le skorjico

stran bova vrgla ostanke, saj lahko

pojdi kupit kruh

ko se boš vrnil bo hiša cela

in ptice bodo priletele na okno

drobtine jim bova velikodušno delila

saj sva dobra človeka in ne skopariva

pojdi kupit kruh

ko se boš vrnil bodo vse stene tu

delala se bova da je mir

in da 1826 kilometrov od naju

ljudje ne umirajo

za košček podaljšanega trpljenja

pojdi kupit kruh

ko se boš vrnil bom živa

niti opazila ne bom da te ni bilo

saj ni nevarnosti

in čas se preteguje kot nahranjena mačka

pojdi kupit kruh

ko se vrneš ti ne bom rekla hvala

to je le kruh

ki ga kupuješ vsak dan

saj naše nebo je tiho

in vem da se boš vrnil

brez ne ene prelite kaplje

Ksenija Golubović, DS Kredarica Novi Sad

PRIHOD

Vračam se po vaški poti.

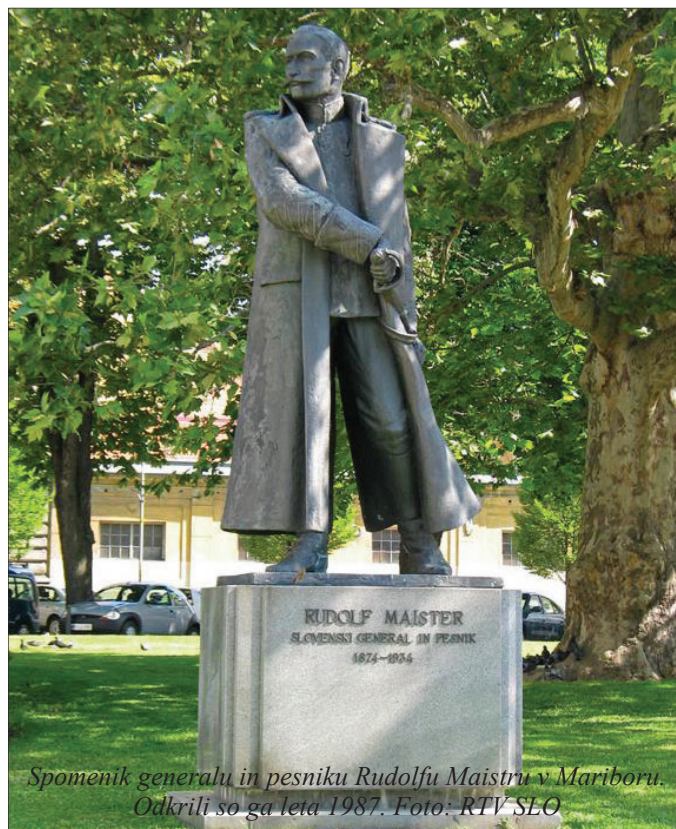
Jesen igra na tamburico žalostinke,
brnijo žice na drogovi.
Nebo se je razjokalo.
Zmočena jata vran
sedi na žicah, brez glasu;
nekateri si s kljunom urejajo perje.

Kot svila šelesti koruzje,
veter se z njimi poigrava.
Sviba se je okrasila z rdečimi dragulji.
Modra trnulja – potemnela.
Glog se s škrlatom smehlja.

Daljave november skriva v meglah.

Jesen igra na tamburico žalostinke
nad Lovasom...

Marija Lovrić, DS Kredarica Novi Sad

Spomenik generalu in pesniku Rudolfu Maistru v Mariboru. Odkrili so ga leta 1987. Foto: RTV SLO

OSTALI ZAPISI

SLOVENIJA

Moja teta je pred kratkim potovala v Italijo in mi poslala sliko avtoceste z odcepom za Ljubljano. Dovolj, da obudim vse svoje spomine. Pomislila sem, kaj bi se zgodilo, če bi nadaljevala po tej poti in slike so se začele ... odvijati!

V Slovenijo smo vedno hodili poleti. Oče je dopust načrtoval do potankosti, da bi združil morje in obisk babice Marije, njegove mame, naše babice. Na tistem ovinku se je čez nekaj časa počasi spremenila najprej klima, pokrajina, potem pa vonjave... Mislim, da vsak del te naše zemeljske oble diši drugače, tako tudi Slovenija... Pokošeno seno, nekje so že nastale bale sena in njihov vonj, vonj po pokošenem senu ... in strehe hiš so drugačne, vsaka s terasami in cvetočim cvetjem, najvišje viseči nageljni, rdeči, roza, oranžni, beli, potem majhni rumeni, vijolični, vse v rožah in cvetju... In potem grem naprej, krave, skoraj vse imajo zvonec okoli vratu, potujem, občutki pa se že menjajo, hladneje je, reke in potoki so ozki, hitri, jaz vidim sebe v njih. Skozi meglo se spominjam, ko sem bila majhna, Bled in Bohinj, velika modrina, dolga obala polna čolnov in ljudi, tu je tudi Postojna, na poti na morje smo se vedno ustavili ob Plitvičkih jezerih ... Enkrat smo bili na visoki nadmorski višini, planina Razor, planinski dom in sirarna. S prijatelji smo si privoščili počitek in medtem ko smo si z ma-

mami ogledovali zgradbe in brunarice, je oče šel gor, rad je hodil s prijateljem na tisti vrh. Bilo nam je vseeno, čakali smo, ali jima bo uspelo, vse pa z izzivom nabiranja planike, znamenite slovenske rože z visokogorja, ki jo najdemo skoraj na vsakem spominku iz Slovenije... vstopila sem v temen, velik prostor, v katerem je močno dišalo po siru, ojoj... polne police sirnih hlebov, rumenih kot dukati, zavitih v gazo, nekaj tudi brez, a zrelih za pokušanje in prodajo. Poskusili smo ga, bil je okusen, čeprav sem poskusila več različnih vrst sira. Mame so šle kupit sir, otroci pa z njimi ven. Naredili smo nekaj fotografij, nato pa je sledil smeh in vzkliki, očka in njegov prijatelj sta nas glasno klicala, mahala s planiko in vzklikala "Uspelo nama je!" Vsi smo bili veseli... Nadaljevali smo pot. Vračali smo se mimo Tolmina, začele so se serpentine, gremo na Planoto, kjer je očetova rojstna hiša, v njej živi babica - njegova mama v vasi z imenom Pečine... Kot bi vedela, nas je vedno čakala na poti daleč pred hišo, nasmejana in vesela, saj je bila to edina priložnost, da nas vse vidi... Oh naša sreča! Jezus, Marija! je kričala s solzami v očeh. Moji otroci! Po množici objemov in poljubov smo stopili na dvorišče in pred hišo sedli na teraso z mizo in klopmi, polnimi rož... Vse poletje smo jedli za tisto mizo. Mama je rekla, da takoj ko končamo, babica že sprašuje: "Kaj bomo jutri kuhali za kosilo?"

Babičina hiša je bila kot iz pravljice, kamnita, ves prednji del. Vsa kuhinja je bila črna in kamnita, imela je veliko krušno peč, veliko kovinske posode. Ko smo vstopili v prvo sobo na desni, smo tekmovali, kdo bo prvi na peči, ki je bila sezidana visoko, čez njo je bilo veliko žimnic in odej in vedno topla. Tam sem najraje spala. Noči so bile tam na Planoti precej mrzle, a zrak je bil čist, oster, zdrav. Tam je bila še ena manjša postelja, miza in stoli... Na desni je bila babičina soba, v katero sem vstopila s strahospoštovanjem. Bila je polna slik Device Marije, Jezusa Kristusa in nekaj fotografij, velika postelja z vedno čisto, belo posteljnino in velika omara. Okno je gledalo na vodnjak ob vznožju hriba in na sosednjo posest, kjer je živela gospodarica z imenom Pepa (Jožefa). Rada sem imela jutra, čaj, pogovore in... sprehode v gozd. Babica je rekla: „Jaz sem Pepe!“ ali gremo na avanturo... Najprej vonjave gozda... gozdne vijolice, mah, zelišča in drevesa... Babica je razumela rastline, to je bil skoraj njen poklic. Nabirali smo gobe! Očeta jih je naučila prepoznati in jih je nabiral vse življenje. Žal mi je, da tega znanja niso posredovali meni, zato poznam le nekaj vrst gob, pa gozdne jagode, zelišča in zdravilna zelišča ter... babičina košara je bila polna... Včasih smo šli ponoči vsi skupaj skozi gozd in šli k očetovemu prijatelju Jakobu. Oče je imel prijatelja Albina, ki je imel dva sinova, Jerneja in Anžeta. Albin je bil iz Kranja, med počitnicami pa je bil pri stricu na Pečinah in sta mu skupaj z očetom pomagala na kmetiji. Albin se je poročil z teto Blanko in so se odselili v Žirovnico. Spomnim se naše zadnje poti v Slovenijo leta 1986, hodili smo k njim na bowling in pekli smo Repetnice (peruti)... Oče ga je imel zelo rad. Pogosto smo obiskovali sosednjo posest Črni Vrh, tam je bila najina prijateljica, po imenu Janja, blizu starosti moje sestre. S kolesi smo se peljali navzdol, do lesenega vodnjaka, z izvlečno rampo, dve kovinski vedri vode so vedno nosili v hrib do hiše. Na tem sosednjem hribu je bilo zelo veliko posestvo. Ko sem enkrat stopila v njihov hlev, kjer je bilo verjetno kakšnih dvajset krav, vse življenje se spominjam tega vonja, sena, zvonca in njihovega tihega mukanja... Prišla sem na polovico, pogledala okoli, bile so lepe, z različno barvo kože, čisto, in všeč mi je bilo domače mleko. Tam so bili tudi zajci in pernate živali (kokoši), velika hiša in senik na robu ceste. Naša babica je imela hlev z veliko zajci zadaj. Z babico sem jih šla hraniti z deteljico, ko sva vstopili so se kokoši razkropile in morali sva paziti, da niso odletele. Žalostna sem bila, ko sem šla za hišo, kjer sta oče s prijateljem pripravljala zajca za jed, žalostna sem bila ob spoznanju njegove usode, čeprav je bil golaž naslednji dan odličen. Ko smo prišli v Slovenijo, je mama izkoristila prilož-

nost in šla v Novo Gorico po razna oblačila, zvonce in druge potrebščine. Čakali smo jo cel dan, končno je le prišla utrujena s polnimi vrečkami in presenečenjem. Dobila sem plišasto igračko Jelenčka. To plišasto igračko sem imela še dolgo.

Spomini in lepota mojih trenutkov, preživetih v Sloveniji, je neopisljiva. Vesela sem, da sem kot otrok spoznala miselnost, pokrajino, podnebje in bogastvo naravnih lepot Slovenije, kjer sem uživala v fizičnem delu, vaškem življenju in babičini ljubezni. Umrli je leta 1980, pozimi, mama pravi, da je bilo toliko snega, da so jo komaj pokopali. Prišel je očetov polbrat iz Kranja z ženo in mojima dvema sestričnima. Kranj je lep, a se ga komaj spomnim. Spominjam se otroškega smeha, ko smo se kotalili z odejami kot hrenovke po hribu navzdol, mrzle rečne vode, ko sem stopila vanjo, ni bilo več možnosti za kopanje, žvrgolenja ptic, požirkov sveže vode, dihanje čistega zraka, vonj po rožah, rastlinah in drevesih, pogledi na zasnežene gore in babičina kuhinja, pogovori in topli objemi.

To je Slovenija v mojem srcu. Moj oče je umrl pred tremi leti. Moja družina je bila nazadnje v Sloveniji leta 1999. Le starejša sestra ima več izkušenj v Sloveniji, bila je na delovni akciji na Ptuj. Takšne spomine imam na Slovenijo in upam, da jo še kdaj obiščem...

Majda Milošević, DS Martin Krpan Smederevo

MOJA NEPOZABNA POTOVANJA V SEDEMDESETIH

Na začetku moram izpostaviti, da mi je neizmerno žal, da nisem vodila dnevnika o doživljajih, zlasti pa o putovanjih v svojem življenju. Tedaj bi bili ti spomini veliko bogatejši od skupih spominov po 50 letih. Kmalu po zaposlitvi, ko sem bila še samo dipl. ing. agronomije, sem bila poslana s strani delodajalca na strokovna usposabljanja na dve nasprotni strani sveta (v SSSR in v ZDA).

Prvo nepozabno potovanje je bilo v Moskvo, 1. septembra 1977, ko sem drugič letela z letalom. Potovala sem sama iz naše države, tam pa sem spoznala še 25 udeležencev tečaja o uporabi jedrske energije v agronomiji, ki so bili iz večih držav v razvoju (Poljske, Čehoslovaške, Romunije, Bolgarije, pa celo tudi iz Mongolije in Nigerije). Živelimo smo v enem hotelu blizu TV stolpa "Ostankino", vsak dan pa smo prevažani s posebnim avtobusom do Agronske akademije "Timirjazev", kjer smo poslušali predavanja. V treh mesecih smo v ruskem jeziku, ki sem se ga učila skozi celo šolanje, najprej obnovili potrebno gradivo iz matematike in fizike, potem pa smo poslušali osnove

o jedrski energiji in njeni uporabi v agronomiji, ki mi kasneje nikdar več niso bile potrebne pri delu.

Ob vikendih smo imeli dosti prostega časa spoznati znamenitosti Moskve, tu pa mi je najbolj pomagala ena prijateljica Rusinja, s katero so me spoznali sorodniki. Ona me je vodila tako na Rdeči trg, tako v Dvorec sjezdov na balet "Labodje jezero" in v Boljšoj teater na balet "Giselle" in v muzeje Tretjakovskij, Puškin in druge, tudi v cirkuse, kina in na druga mesta. Enkrat (26. septembra) me je vodila v stari duhovni center na okrog 80 km od Moskve. Vreme je cel mesec bilo toplo kod sredi poletja, z maksimalnimi dnevnimi temperaturami okrog 30 stopinj, potem pa se je naenkrat ohladilo in je začelo snežiti, tako da sva medve kar precej ozebli. Hladno vreme se je nadaljevalo, pa sem prosila moža, ki je prihajal čez dva tedna, da mi kupi bundo, ki me je rešila do konca novembra.

Bili so to prelepi trije meseci preživeti v Moskvi, med katerimi sem doživela tudi gneče v avtobusih, toda tudi uživanje v udobnem, varnem in poceni prevozu z metrojem s fantastičnimi umetniški izvedenimi postajami. Edini madež med tem bivanjem je bil, da kot skupina nismo uspeli dobiti dovoljenja za ogled tedanjega Lenjingrada.

Zelo razburljivo je bilo potovanje v ZDA, začeto 13. marca 1978. Potovala sem s kolegico iz službe z letalom na liniji Beograd-Frankfurt-Washington, vendar nama ni bilo lahko najti se na letališčih, še toliko bolj, ker sem jaz znala samo "indijansko" angleško, saj sem ga poslušala samo v času dveh tečajev na Delavski univerzi dve leti prej. Potem sva leteli naprej proti Illinoisu, z zelo veliko nevihto, tako da letalo ni moglo pristati na najin dokončni cilj, pa sva morali zadnji dve uri prepotovati z avtobusom. Kočno sva

prispeli v Urbano-Champaign približno ob dveh zjutraj, tam pa sta naju pričakala direktor bilateralnega programa z našo državo in njegova žena (oba stara okrog 70 let), kar naju je res ganilo. Čeprav je bila sredina marca, je bila tako ledena nevihta, da je vse bilo okovano z ledom in nama ni bilo ravno vseeno, ko so naju namestili v hišo ene babice, ki je par dni prej odpotovala k hčerki v Chicago in se ni mogla vrniti. Kljub temu je vse dobro minilo zlasti pa, ko se je ona vrnila. Gospa Agnes Hansen je imela 70 let, bila nama je kot mati in jaz sem vseh pet mesecev bivanja v Illinoisu stanovala pri njej, za več kot ugodno vsoto denarja, počutila pa sem se kot doma. Moja kolegica je po enem mesecu odpotovala v Savano (Georgija), saj so se nama programi bivanja v ZDA razlikovali.

Omenjeno mesto se sestoji iz dveh mest dvojčkov (Urbana in Champaign), ki se nahajata sredi Velike ameriške ravnine. Spomi-

Rudolf s svojo družino in materjo Frančiško v Przemyślu, 1910; hrani družina Maister.

njalo me je na Novi Sad, zlasti del v katerem sem bila nameščena, v ulici z enonadstropnimi lesenimi hišami brez ograj, v neposredni bližini kampusa Univerze Illinois. Program, na katerem sem bila angažirana, je znanstvenoraziskovalnega pomena, vezan za insekte škodljive na koruzi in soji, odvijal pa se je v steklenih in laboratorijih oddaljenih par kilometrov od mesta. Tja me je vsakodnevno vozil en zakonski par znanstvenikov srednjih let, ki je živel par hiš naprej od one, v kateri sem bila nameščena, delala pa sta v omenjenih laboratorijih. Zanimivo je, da sem od te specializacije imela veliko več koristi, saj sem bolje obvladala angleško in lažje kasneje uporabljala literaturo v tem jeziku.

Ob vikendih sta me z namenom obskrbe z živili, naizmenično vozili v večje trgovsko središče (izven mesta) ena laborantka in ena doktorantka. Z njima sem bila ob eni priložnosti tudi v Lincolnovi hiši v Springfieldu, drugič pa smo se vozile s kajaki po neki manjši reki. Večkrat smo šli tudi na teren, vendar so bile te vožnje grozno dolgočasne, sad so se ob cesti lahko videli samo reklamni panoji, ob straneh pa nepregledna polja koruze in soje in nič več. Celo plevela ni bilo da razbije monotonijo, ena grozna sterilna sredina. Babica pri kateri sem stanovala (po poreklu Švedinja) je bila magistra biologije in mi je pripovedovala, kako posamezni ekološki aktivisti, v katere je tudi ona spadala, poskušajo ohraniti nekdašnjo floro na redkih zapuščenih površinah podobnih pokopališčem.

Zadnji mesec bivanja v ZDA je prišel tudi moj mož, ki sem ga dočakala vsa kot premočena, saj so kot tudi prejšnje tri tedne temperature bile okrog 35 stopinj, vlažnost zraka pa 95%. Z njim sem doživela, da sva en vikend zamudila na zadnji avtobus pred tržnim centrom na obrobju mesta, bila pa sva opozorjena še prvi dan, da je nevarno biti na ulici po 19. uri. Vendarle sva imela srečo in na parkirišču naletela na neke rojake, ki so naju z avtom potegnili do stanovanja, kjer sva živela. Drugič sva se z vlakom odpravila do Chicaga, kjer naju je pričakala hčerka najine stanodajalke in nama bila vodička po tem neverjetnem mestu.

Zadnji teden bivanja se je vrnila tudi moja kolegica, pa smo vsi trije imeli razburljivo vrnitev domov 13. avgusta 1978. Namreč, let se je dobro začel, toda na letališču v New Yorku smo čakali okoli osem ur, da opravijo preverjanja ali popravila letala. Potem smo, namesto da bi leteli direktno do Frankfurta, zaradi stavke kontrolorjev letenja v Franciji, morali leteti po daljši poti veliko bolj severno, tako da se je naše potovanje zavleklo okrog 26 ur. Morda je za vse bila kriva številka 13 na začetku in koncu poti?

Na koncu tega zapisa lahko rečem, da sem v kratkem časovnem intervalu imela srečo videti življenje in na vzhodu in na zahodu našega planeta, kar se kasneje ni ponovilo, razen v vidu krajših službenih obiskov.

Tatjana Kereši, DS Kredarica Novi Sad

ROMANJE PO SLOVENIJI

Romarji iz Rume smo se odločili, da bomo ob 1150-letnici prihoda slovanskih apostolov Cirila in Metoda obiskali kraje, skozi katere sta šla tudi sveta brata oziroma kraje, kjer hranijo spomin nanju.

Potovali smo dva dneva. Ustavili smo se v Radenčih in obiskali cerkev sv. Cirila in Metoda, in na Ojstrici, kjer stoji kapela, posvečena apostoloma. Pot smo nadaljevali v Koroško Belo, kjer se nahaja slika apostolov.

V Šantdrazu pri Gorici smo se poklonili ikoni, na kateri je brata upodobil znameniti slikar Tone Kralj.

Naše romanje je bilo duhovno bogato, poučno in nepozabno. A žal je potekalo samo v sliki in besedi pri našem pouku. Upam, da bo priložnost za resnično romanje po svetih krajih Slovenije. Tako bo tudi za nas res zaživel verz Rudolfa Maistra: Le vkup, vi dobri, ljubljani ljudje!

Zorica Kovačević, DS Emona Ruma

LE VKUP, VI DOBRI, LJUBLJENI LJUDJE

Zelo sem vesela, da sem vas videla, dragi ljudje. Minila je že cela večnost, odkar sem vas srečala. Moje misli so še vedno z vami.

Hvala, dragi prijatelji iz Kočevja, za lepe trenutke, ki smo jih preživeli skupaj na bregovih Rinže. Smeh vaših otrok me je popeljal nazaj v preteklost, da sem slišala smeh mojega dedka kot fanta, ko je s prijatelji bos tekkel ob reki. Prepričana sem, da je slovenski gozd zatočišče zadnjih vilinov.

Lep pozdrav, dragi prijatelji v Ljubljani, mestu, ki ga zmaji varujejo pred vsemi nevidnimi sovražniki. Pustili smo jim svoje srce, saj bomo še prišli in moji otroci bodo potrebovali vodnik skozi zgodovino do čudovitega gradu, pravo pot do Plečnikove hiše ali smerokaz do ljubljanske stolnice.

Hvala, dragi Ribničani, za gostoljubnost in zgodbo, ki me je popeljala v davno preteklost, kjer so pridne roke prednikov oblikovale les na čaroben način, ki bi bil danes pozabljen, če ne bi bilo vas. Zanima me, ali je tudi moja prababica imela tako čudovite predmete.

Lep pozdrav, prijatelji iz Kranja, prihranite nam prostor na Kranfestu.

Vsako srečanje z vami je posebno, saj je Slovenija vsaki izgubljeni duši kakor mati, katere reke kažejo pot do njihove naravne biti, njene razigrane gore nas spominjajo, da smo tu le kratek čas in da vse njene lepote zapuščamo našim potomcem.

Dragi prijatelji, vaše gostoljubje in topli pozdravi mi govorijo, da so naše duše za vedno združene v neki pesmi, ki se poje že od davnine.

Oprostite mi, da sem se videla v vsaki vaši podobi in da sem svojim otrokom rekla: to je tudi vaš dom. Tako čuti moje srce.

Ljiljana Lukić, DS Emona Ruma

Rudolf Maister (drugi z desne) in škof Jeglič (drugi z leve)

NEPOZABNI TRENUTKI

Stara bom 80 let, a v življenju še nisem doživela takšne sreče in navdušenja. Z besedami tega preprosto ne morem opisati, kaj takšnega človek lahko samo doživi in izkusi sam.

Celo moje življenje je preteklo v hrepenenju. Sedaj, ko sem to videla, občutila in doživela, mi ni žal, če jutri umrem.

Naša draga Branka Bukovec iz Društva za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, kjer letos moj vnuk dela kot prostovoljec, je meni, mojemu sinu in vnuku omogočila, da obiščemo moj rojstni kraj, mojo ljubo Bojanjo vas v Beli krajini. Naša družina jo je morala zapustiti zaradi vojne, fašisti so požgali celo vas. Zato se tudi po koncu vojne nismo mogli vrniti pod domačo streho in sta mama in oče z nami, otroki, odšla tako kot mnogi drugi iz Bele krajine v Banat, v Gudurico.

Srečanje z domačimi ljudmi v Bojanji vasi je bilo tako prisrčno, da sem občutila, kot da so vsi moji sorodniki. Zelo lepo in toplo so nas sprejeli. Posebno pa se me je dotaknilo srečanje z vaščanom, ki mi je povedal, da se njegovi starši spominjajo mojih staršev in da ve, kje je stala naša hiša. Takrat so bile vse hiše krite s slamo, zato so do tal pogorele. Bilo mi je,

kot da sta moja ljuba mama in oče spet ob meni, ob majhni deklici, ki je bila stara 18 mesecev, ko je odšla iz svoje domovine. Oba sva jokala.

Prav v času našega obiska je bila v vaški cerkvi predstavitev knjige Jožeta Ramute Moja draga Bojanja vas. Tudi srečanje z gospodom Jožetom je bilo zame dragoceno. Prosil me je, naj svoje spomine zapišem in mu jih pošljem. Kasneje je objavil prispevek o naši družini v Žumberačkem izvoru.

Moja največja srčna želja se je izpolnila, moje dolgotrajno hrepenenje je potešeno. Kot da sem po dolgem tavanju spet prišla domov, v varno naročje moje ljube mame in moje drage Slovenije.

Cvetka Vučković, DS Kula Vršac Gudurica

NAJLEPŠI SPOMIN NA MOJO SLOVENIJO

Med najpomembnejšimi obiski Slovenije je moje prvo potovanje z Društvom Slovencev Emona Ruma. Bili smo v Pišecah v šoli in v zidnici Maksa Pleteršnika. Prihod in druženje zvečer ob svečah, branje in recitiranje pesem ob spremljavi kitare je bilo nepozabno. Ljudje so bili zelo gostoljubni in prijazni. Narava čudovita. Šli smo na sprehod do gradu Pišce, ki ponosno stoji sredi gozda. Nepozabno je bilo tudi druženje z domačini na veselici ob krajevnem prazniku.

Slovenija je dežela sonca, cvetja in gozdov. Vsak obisk Sloveniji je poseben, drugačen. Z očetom sem bila še kot otrok na Bohinju in na Blejskom jezeru, na slapu Savica in v Postojnski jami. Z našo "Emono" smo obiskali tudi Brežice in si ogledali brežiški grad, sodelovali smo na recitalu ob 100-letnici smrti pisatelja Ivana Cankarja na Vrhniki in si ogledali spominsko hišo tega velikega sina slovenskega naroda. Domačini so nas peljali tudi na izvir Ljubljane. V Ljubljani smo si ogledali znamenita slovenska umetniška dela v Narodni galeriji. Očaral nas je pogled na glavno mesto z ljubljanskega gradu. Poklonili smo se Prešernu in Plečniku na Tromostovju.

Vsi spomini kot srčne razglednice ostajajo z mano, me krepijo in me vedno znova vabijo v zavetje domovine. Srečna sem, da sem to ljubezen prenesla na hčerko in vnukinje.

Marija Đukić, DS Emona Ruma

KAKO LEP JE TA SVET

Pomlad je povsod okoli mene, blešči se s številnim odtentki zelene barve. Drevesa, grmovje, travo, cvetlice vseh mogočih barv grejejo topli sončni žarki. Ko se zjutraj zbudim in se pripravim za nov dan, pogosto

pomislim na verze slavnega otroškega pesnika, "kako lep je ta svet", ker si želim, da mi bo lep dan. Ampak v enem dnevu se toliko tega zgodi, od dobrega do slabega, povsod po svetu. Potem pa veliko razmišljam o tem, zakaj ljudje delajo to, kar delajo, zakaj govorijo grdo drug z drugim, prepirajo se, poškodujejo drug drugega, delajo zlo, ubijajo druge ljudi, če jim pa kaj ni prav, začnejo vojno.

Zakaj ljudje, ki imajo preveč, želijo še več in je toliko revščine in lakote na svetu? Kaj dela človek, ki ima pet avtov, menda ne vozi vseh naenkrat. In koliko otrok bi lahko dobilo kosilo za vsaj tri avtomobile manj? Kakšen svet je to?

Ta misel me preganja že od otroštva, kadarkoli se zgodi kaj slabega kjerkoli na svetu. Spominjam se, da sem bila osnovnošolka v rojstnem Mariboru, ko se je zgodil vojaški udar v Afriki, v državi Kongo in ko so ubili predsednika Lumumbo.

Sedela sem zraven radia in poslušala strašne novice o nesrečnih otrocih Afrike. Poslušala sem pogovor mojih staršev, kako govorijo o tem. Starejši so me presenečeno gledali, za kaj otroka zanima nekakšna vojna. Vsem sem povedala da bom, ko bom zrasla, šla v Kongo, da se borim za zmago pravice in rešim uboge nesrečne otroke.

Od takrat je bilo še nešteto vojn in veliko hudega se je zgodilo na svetu in se še danes dogaja.

Človeštvo je stoletja vedno bolj napredovalo, znanost in tehnologija sta dosegli neslutene višine, zlasti v zadnjem stoletju. Vsi ti dosežki ljudem lajšajo življenje in bi bilo pričakovati, da sta človekov razum in zavest prav toliko napredovala. Ampak na žalost, človeštvo se je nekje na tej poti izgubilo.

Nisem se uspela boriti v Afriki, vendar sem vedno poskušala delati stvari prav, ravnati se človeško in pravično. Družba sama od sebe ne bo boljša, mislim pa da lahko vsakdo naredi nekaj, da bo ta svet boljši. Domoljub, pesnik in vojak Rudolf Maister je eden od teh ljudi. Pred več kot sto leti je vedel in zmogel se izboriti za svojo domovino, ko se mu je ponudila priložnost. Okrog sebe je zbiral pravične ljudi in pogumno odbranil severno mejo domovine, da ne bi bila pod oblastjo tujcev.

Na televiziji se predvaja neka oddaja z naslovom "če bi bil nekdo..." Mislim, da bi "če bi jaz bila nekdo" bi začela delati od najmlajših. Spremenila bi šolski program tako, da se otroci veliko več učijo humanizma, vere v dobroto, človekoljubja, da spoznajo razliko med dobrim in zlom, a malo manj da se spoznajo na kemijske formule ali zakone v fiziki. Nadarjene učence bi morali zagotovo podpreti če so naklonjeni znanosti, športu ali umetnosti. Veliko bolje pa je, če pozabijo simbol katerega kemijskega elementa, da pa ne pozabijo, da bi morali nekemu pomagati vstati, če je morda padel na ulici.

Vsak naj skrbi za osnovne človekove vrednote izhajajoč od sebe. Moramo verjeti in upati, da se dobri ljudje lahko zgrnejo in združijo, da se tista izgubljena človečnost ponovno najde in se razširi med ljudi. Na svetu je preveč naravnih in drugih nesreč, ki naredijo nesrečne ljudi, ne prispevajmo sami k temu.

Še vedno bom verjela v "kako je lep ta svet" in vsak nov dan bom upala, da bo kdo, če bo imel možnost, naredil kaj dobrega. Naj bo večini ljudi "tako lep ta svet". Mislimo o tem.

Snežana Miladinović, DS Kredarica Novi Sad

IZVEN KONKURENCE

LE VKUP, VI DOBRI, LJUBLJENI LJUDJE

Nekoč so živeli ljudje, ki so zašli v hude težave. Bili so zatirani, izkoriščani, omalovaževani, zastraševani. Grozila jim je vojna, lakota in smrt. In uničenje.

Živeli so v nevarnosti in strahu. V nevarnosti so bili vsi – ljudje, narava, živali, ptice... Vsi so trpeli. Bili so na robu preživetja.

Radi bi se uprli, niso vedeli kako. Roke so jim bile prešibke, hrbti upognjeni. Nekdo je nekaj napisal na listek. Listek je padel na tla. Nihče se ni zmenil zanj, nihče pobral. Veter je jezno in močno zapihal, dvignil listek v vis, ga pihnil skozi okno naravnost nekemu na mizo. Nekdo ga je končno prebral, se globoko za-

misлил, prepognil in ga v pismu poslal naprej. Pismo je romalo od vrat do vrat. Vzdlž in počez po deželah. Okoli sveta. Vsi so ga brali. Se globoko zamislili. V pismu na listku je bil kratek stavek. Vsi so ga razumeli. Naenkrat se je vse spremenilo. Ljudje so se uprli. Vas za vasjo, mesto za mestom, država za državo. Tudi narava, živali in ptice. Nevarnost je bila odgnana. Ljudje, živali, ptice so se vrnili v vsakdanjik in pozabili na težke čase.

Toda pismo še vedno kroži, za vsak slučaj. In v pismu na listku le piše: Le vkup, vi dobri, ljubljeni ljudje!

Elza Ajduković, DS Kredarica Novi Sad

PREŠERNOV DAN V BOSNI IN HERCEGOVINI

Na povabilo Združenja Slovencev Tuzla je Društvo Slovencev Kedarica gostovalo od 10. do 11. februarja 2024 v Tuzli, ob zaznamovanju slovenskega kulturnega praznika – Prešernovega dneva.

V Ateljeju Ismet Mujezinović je bil 10. februarja 2024 prigoden program, na katerem so imeli opazen nastop člani našega Društva – Moška pevska skupina Fantje in Mešani pevski zbor Kedarica, pod vodstvom dirigenta mag. Boruta Pavliča.

V programu sta sodelovala tudi vokalna ansambla iz Tuzle: Ženski zbor Slovenčice in Mešani vokalni ansambl JU BKC TK, pod vodstvom dirigentke Mirele Ibrahimović – Mehanović.

Predstavili so se tudi mladi učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture, ambient pa je

popetrila retrospektivna razstava izbranih slikarjev, udeležencev predhodnih likovnih kolonij Slovenci v Tuzli v organizaciji istega Društva.

Po manifestaciji je bila večerja in prijetno druženje z domačini, ki so naslednji dan za člane našega Društva organizirali tudi kratek sprehod po centru Tuzle z ogledom kulturnozgodovinskih znamenitosti „mesta na zrnju soli“.

Predsednik Društva Slovencev Kedarica, Đorđe Veselinov se je zahvalil predstavnikom Združenja Slovencev Tuzla za gostoljubje z željo za nadaljevanje uspešnega sodelovanja.

Besedilo in foto: Nataša Matijević

MEDNARODNI SEJEM KNJIG 2024 V NOVEM SADU

Na Novosadskem sejmu je bil od 18. do 25. marca 2024 Mednarodni sejem knjig, trideseti po vrsti. To leto se je mednarodni sejem odvijal v Hali 1, tradicionalno pa je sodelovalo tudi Društvo Slovencev Kedarica.

Sodelovali smo na skupni stojnici Pokrajinskega sekretariata za izobraževanje, predpise, upravo in nacionalne manjšine – nacionalne skupnosti Izvršnega sveta Avtonomne pokrajine Vojvodine. Na tej stojnici so bili izdelki založništva nacionalnih manjšin, v

programu pa so bile tudi predstavitve ali promocije institucij in posameznikov v založniški produkciji.

Razstavili smo naše izdelke v slovenskem jeziku: Biltene DS Kedarica in zbirko poezij Dotik vetra avtorice Marije Lovrić, članice Društva in urednice Biltene Kedarica.

Sodelovale so tudi založniške hiše Lupus in Laguna. Cene knjig so se gibale od 200 RSD do 10.000 RSD, popularne knjige med mladino, v angleškem jeziku in prevedene v srbski jezik.

V osrednji dvorani sejma v Master centru je v prvi polovici prostora potekal 19. Mednarodni sejem izobraževanja "Kažipoti – Putokazi", v drugi polovici prostora pa je bil Gamingweek (teden igrice).

Istočasno je bila od 18. do 25. marca 2024 tudi 28. Mednarodna razstava umetnosti Art-expo v avli sejma.

Mednarodni sejem knjig je največja književna manifestacija v Avtonomni pokrajini Vojvodini. Letos je bilo 60 razstavljalcev iz države in regije. Kot vedno so bili sejmski popusti za nakup knjig.

Besedilo in foto: Marija Lovrić

BELO SE PERE NA DEVETDESET

Dne 25. aprila 2024 je bilo v rezidenci veleposlanika Republike Slovenije nj. eks. Damjana Berganta gostovanje znamenite pisateljice Bronje Žakelj iz Slovenije.

Pisateljica je na povabilo Veleposlaništva in Laguna založbe predstavila svojo knjigo *Belo se pere na devetdeset*, ki je v Sloveniji veliki hit, na srbski jezik pa je bila prevedena septembra 2023.

Izvedeli smo tudi, da bodo maja 2024 v Sloveniji pričeli s snemanjem istoimenskega filma. Avtorica Bronja Žakelj je zbranim prebrala odlomek iz knjige in delila svoj del življenjskih izkušenj.

V imenu DS Kredarica se je predstavitev udeležil predsednik Društva Đorđe Veselinov.

Besedilo in foto: Đorđe Veselinov

NAŠA SLOVENSKA BESEDA

V soboto 1. 6. 2024 je v Zrenjaninu potekala 18. prireditev Naša slovenska beseda. Slovenski jezik so z izjemnimi nastopi počastili predstavniki sedmih slovenskih društev iz Srbije. Poleg domačega Društva Slovencev Planika, ki se je predstavilo z zboroma Planika, nastopi mladih nadarjenih in recitacijami srednješolcev, so se predstavila tudi društva Emona iz Rume, Kredarica – Društvo Slovencev iz Novega Sada, Triglav iz Subotice, Združenje Slovencev Južnega Banata Logarska dolina iz Pančeva z obema podružnicama iz Kovina in Velike Grede, Martin Krpan iz Smedereva in Društvo Sava iz Beograda. Dogodek je popestrila vokalna skupina Bird Land iz Ljubljane. V

sklopu prireditve so potekale tudi likovne delavnice. Konzulka veleposlaništva Republike Slovenije Kristina Kliner je v nagovoru poudarila pomen jezika za skupnost in identiteto in se zahvalila organizatorjem in nastopajočim, ki so občinstvu pričarali čudovito popoldne. Za dolgoletni trud in zavzetost se je posebej zahvalila učiteljem slovenskega jezika, ki s svojim profesionalnim in srčnim pristopom k pouku jezika pritegnejo mnoge.

Hvala organizatorju za odlično izpeljan program in za vabilo k sodelovanju. Posebna zahvala učiteljici Rut Zlobec, učencem ter staršem iz DS Kredarica za vsestransko podporo.

69. STERIJINO POZORJE

V Srbskem narodnem gledališču v Novem Sadu sem se udeležila Sterijinega pozorja, ki je bilo od 26. maja do 3. junija 2024. Ogledala sem si predstavo Milana Ramšaka Markovića *Deževen dan v Gurlitschu* v izvedbi Prešernovega gledališča Kranj in Mestnega gledališča Ptuj v režiji Sebastijana Horvata. Drama govori o krizi identitete protagonista Petra, novinarja in intelektualca, čigar svet se postopoma razpada. Sedanjost se prepleta s preteklostjo in travmami iz otroštva. Naivno izginotje ogrlice njegove žene, sum v zakonsko nezvestobo, tavanje za odgovorom, iskanje tatu, vse to ga spravlja v norost, saj je njegovo obnašanje v nasprotju tistega kar je bil in za kar so ga smatrali. Spušča se v razprave z ljudmi z dna družbene lestvice: s kriminalci, prostitutko, brezdomcem filozofom... Na koncu, se Petrov um zlomi in postaja morilec.

Predstava je navdušila publiko in bila nagrajena s Sterijino nagrado za tekst sodobne drame – Milan Ramšak Marković – odločitev je sprejeta z večino glasov; s Sterijino nagrado za igralsko stvaritev – Borut Veselko za vloge Jokela, Urednika in Starejšega policista – odločitev je sprejeta enoglasno, s Sterijino nagrado za vloge Maruše in Marte – Darja Rajhman – odločitev je sprejeta enoglasno; s Sterijino nagrado za scenografsko stvaritev – Igor Vasiljev – odločitev je sprejeta enoglasno; s Sterijino nagrado za kostumografsko stvaritev – Belinda Radulović – odločitev je sprejeta enoglasno.

Besedilo in foto: Biljana Boškovski

SODELOVANJE NA LITERARNEM NATEČAJU V KRŠKEM

Na Literarnem natečaju v organizaciji Valvasorjeve knjižnice v Krškem z naslovom Šepetanje drevesom je letos v 2024. letu s tremi lirskimi deli sodelovala Marija Lovrić, članica Društva Slovenecv Kredarica iz Novega Sada in urednica Biltene Kredarica.

Čestitke Mariji Lovrić za uvrstitev med 20 izbranih finalistov, čigar dela so objavljena v Zborniku del Valvasorjeve knjižnice Krško.

Hvala tudi koordinatorici prireditelj v Valvasorjevi knjižnici v Krškem, Poloni Brenčič za izročeno priznanje, publikacijo in knjižno darilo Mariji Lovrić.

Besedilo in foto: Rut Zlobec

ZA NAMI JE ŠE ENO USPEŠNO ŠOLSKO LETO...

V letu 2023/24 je dop. pouk slovenščine v DS Kredarica potekal ob ponedeljkih in petkih v 8 skupinah (otroci do 12 leta in najstniki, odrasli pa so bili razporejeni glede na raven znanja). Prijavljenih je bilo 78 učencev, potrdila slovenskega ministrstva za vzgojo in izobraževanje o rednem obiskovanju pouka pa si je prislužilo 63 učencev.

Ob pouku so se učenci vključevali v različne projekte in sodelovali na več natečajih.

Ena srednješolka se je udeležila 3-mesečnega spletnega tečaja slovenščine v organizaciji Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik. V sodelovanju s Knjižnico Brežice je 5 mlajših učencev prejelo priznanja za poletno branje Poletavci, 2 srednješolca pa priznanje Najpoletavci; 4 odrasli so brali v okviru projekta Beremo skupaj, 8 mlajših učencev je sodelovalo v akciji Bralna mavrica.

Ob 100-letnici smrti slovarnika Maksa Pleteršnika so osnovnošolci in srednješolci spoznavali njegovo življenje in delo ter izdelali Pleteršnikove "kolažne razgledanice", ki so jih razstavili ob dnevih slovenske kulture v DS Kredarica.

Septembra so nas obiskali člani Etnološkega društva Slovenije in drage sodelavke, ki poučujejo slovenščino na Reki (Hrvaška) in v Švici.

Oktober so mlajši učenci nastopali na Mavrici, kjer so se srečali z vrstniki iz Kočevja, z OŠ Ob Rinži, ki so nas obiskali tudi v DS Kredarica. Tako smo obudili čudovite spomine na lansko ekskurzijo, kjer nas je zelo lepo sprejela ravnateljica Darja Delač Felda s sodelavci, učenci in njihovimi starši. 10 mlajših učencev je sodelovalo na likovnem natečaju Svetovnega slovenskega kongresa in prejelo lepa darila.

Novembra so predšolski otroci, učenci OŠ in SŠ nastopali na literarnem večeru v okviru 11. dnevov slovenske kulture v Novem Sadu, z likovnimi in literarnimi izdelki pa sodelovali na natečaju o strpnosti

Izobraževalnega društva Eksena iz Slovenije. Izvedli smo dejavnosti v okviru projekta Tradicionalni slovenski zajtrk. Obiskala nas je družina Ogorevc – Štručl iz Pišec, gospa Jožica je mlajšim učencem predstavila svojo slikanico Kako je mali Baci postal ovčica na nebu, njena otroka, sicer učenca OŠ Maksa Pleteršnika Pišce, pa sta pomagala vrstnikom pri reševanju nalog.

Decembra smo počastili Ta veseli dan kulture, dan Prešernovega rojstva, in sicer ob besedilu Darinke Kozinc, ki nas je pozdravila na daljavo. Otroci so po uprizoritvi besedila naše Marije Lovrić Snežak prometnik (besedilo so prevedli odrasli učenci) na miklavževanju prejeli darila DS Kredarica.

Kasneje so dobili darila tudi zahvaljujoč Društvu za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto in

Branki Bukovec iz Slovenije v okviru akcije Božiček za en dan.

Otroci in starši so se še posebej razveselili vabila na ustvarjalno delavnico na slovenskem veleposlaništvu v Beogradu. Na povabilo slovenske Alpske konvencije smo se udeležili mednarodnega festivala Brati gore ob knjigi dr. Barbare Ivančič Kutin Bovške pripovedi na licu mesta; avtorica nas je pozdravila na daljavo.

Odzvali smo se vabilu Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu in posneli božično-novoletno video voščilo za rojake v domovini in po svetu. Pri vseh pomembnejših dejavnostih pri pouku v DS Kredarica NS je na daljavo sodelovala 10-letna učenka Mila Breberina, ki živi v Abu Dabiju, ZAE, z obiskom v živo nas je razveselila sredi decembra.

Januarja so nas obiskale predstavnice Društva upokojencev iz Novega mesta, da bi se dogovorili o srečanju v maju – takrat so člani prišli na ekskurzijo v Vojvodino. Podarile so nam dve lutki – par v gorenjski narodni noši, kar nam zelo prav pride pri pouku. V tednu pisanja z roko smo pisali zahvale in razglednice prijateljem v Sloveniji.

Februarja smo ob slovenskem kulturnem prazniku razstavili izdelke mlajših učencev in najstnikov, ki so

ilustrirali pogovore o besedah. Srednješolci in njihovi starši so se udeležili ekskurzije za bodoče študente v organizaciji DS Kredarica in se udeležili informativnih dni na univerzi v Ljubljani. Srednješolko Dunjo Karabegović smo pospremili v Ljubljano na enomesečno izmenjavo na Srednjo šolo za oblikovanje. Ob tem se zahvaljujemo Romanu Grudnu z MVI, gospe Alenki Svetlin s Cmepiusa, ravnateljici Apoloniji Simon, razredniku Boštjanu Avguštinu ter Dunjinim slovenskim sošolcem za vso pomoč in podporo.

Marca nas je obiskala ekipa TV Dunav in posnela oddajo o pouku, mlajši učenci in najstniki so nastopali na glasbeno-literarni prireditvi Pozdrav pomladi, aprila in maja smo ob pouku izvedli več ustvarjalnih delavnic in tako spoznavali slovenske običaje in počastili slovenske praznike.

Aprila, v mesecu knjig, smo se udeležili srečanja s pisateljico Bronjo Žakelj ob srbskem prevodu in snemanju filma Belo se pere na 90, obiskala nas je dr. Alenka Jensterle Doležal z univerze v Pragi in nam

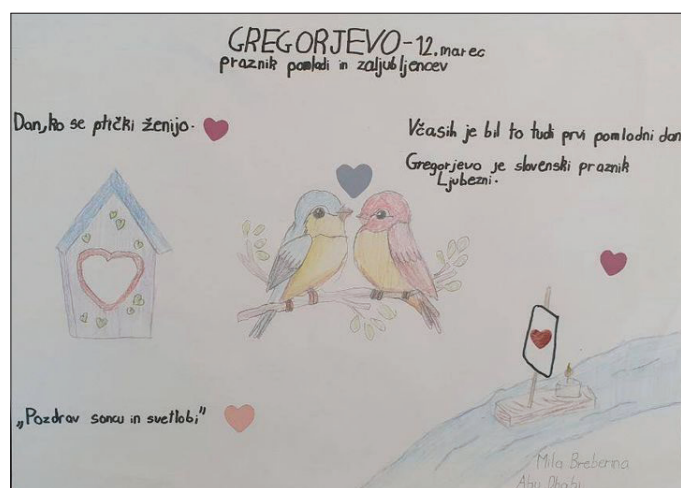

predstavila svoja dela. Literarno srečanje je v celoti posnela TV Dunav.

V maju nas je z obiskom počastila dr. Tatjana Vučajnk in učencem predstavila svoje odlično gradivo za učenje slovenščine, ki ga uporablja tudi kot predavateljica didaktike slovenskega jezika na univerzi v Celovcu (Avstrija). Najstniki so z zapisi, s katerimi smo počastili 120-letnico rojstva pesnika Srečka Kosove, sodelovali na literarnem natečaju Vršačka kulturna riznica za mlade ustvarjalce v jezikih manjšin. Maja so nas pri pouku obiskali Eva Jurman in Brigita Adlešič z Zavoda RS za šolstvo ter Roman Gruden z Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, srečanju oz.

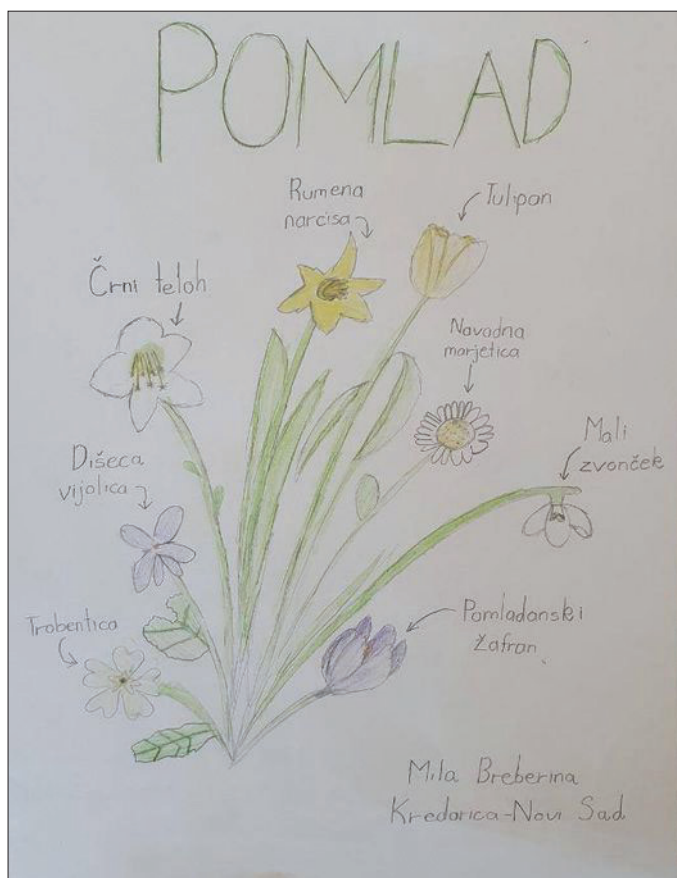
sestanku sta se pridružila tudi sodelavca dr. Milena Spremo in Zoran Jovičič. Gostom smo se zahvalili za dragoceno strokovno pomoč in finančno podporo.

Junija je nekaj mlajših in odraslih učencev nastopalo na Naši slovenski besedi v Zrenjaninu, 6 mlajših učencev se je udeležilo tabora ob Donavi v Kovinu v organizaciji DS Martin Krpan Smederevo. Veliko veselja smo imeli pri snemanju voščila domovini ob dnevu državnosti s pesmijo Ljubim te, Slovenija zelena.

Pouk, ki smo ga aktualizirali s kulturnimi in športnimi dogodki v domovini, smo zaključili z obiskom pisateljice Olivere Purnime Đorđević, ki je svojo slikanico predstavila tudi učencem izbirnega predmeta slovenščina pri prof. Nini Stanimirovi Veriš na OŠ Prva vojvođanska brigade v Novem Sadu.

Podelitev potrdil s kratkim kulturnim programom in pogostitvijo na Festivalu jezika je spet potekala na odlični lokaciji, na Mitinem salašu.

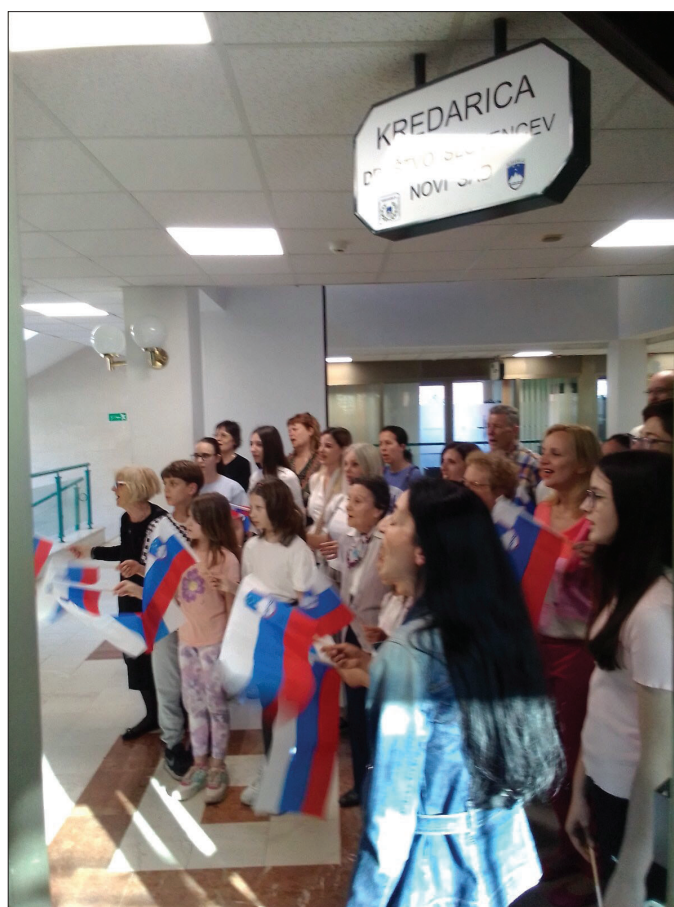
Seveda smo z različnimi dejavnostmi počastili tudi vse slovenske državne praznike. Krona naših prizadevanj pa je bila ekskurzija Moja domovina v organizaciji DS Kredarica z nastopom odraslih učencev dop. pouka slovenščine, posvečenem 100-letnici

smrti generala Rudolfa Maistra in svetovni popotnici Almi Karlin na prireditvi Dobrodošli doma v Celju.

Poletnih šol in taborov v Sloveniji se je udeležilo 10 učencev – OŠ, SŠ in odrasli.

Za pomoč, podporo in sodelovanje se iz srca zahvaljujem vodstvu DS Kredarica Đorđu Veselinovu in Elzi Ajduković ter vsem učencem, predvsem pa staršem, ki najmlajše spodbujajo k učenju slovenščine, jih vozijo na prireditve, taborne ... in jih pri vseh naših dejavnostih srčno podpirajo.

Čakajo nas novi izzivi in veselimo se vsakega posebej.

Besedilo in foto: Rut Zlobec, učiteljica DPS
Povezava na Facebook: Pouk Rut

ANDELA RAJOVIĆ

Sem Anđela Rajović, rojena leta 2001 v Novem Sadu, Srbiji. Osnovno šolo „Vuk Karadžić“ in srednjo šolo „9. maj“ sem zaključila v Bački Palanki, Srbiji. Tehnične vede so me zanimale že od mladih let, kar me je pripeljalo do vpisa na tehniško poklicno srednjo šolo.

Od otroštva sem poslušala zgodbe o državi z izjemnimi naravnimi lepotami, ki ima vse – od morja in dolin do gora in planin. Te zgodbe mi je pripovedovala babica, prof. Ivančica Rajović, rojena Benc, ki jih je slišala od svoje mame, moje prababice Ljubice Benc, rojene Mikšič, po kateri imamo slovenske korenine. Od babice sem prvič slišala za Ivana Cankarja in njegova dela, med katerimi sem že v osnovni šoli prebrala tudi 'Desetico.' Še vedno se spomnim planike, ki jo je dedek prinesel s Triglava in jo shranil v eni izmed Cankarjevih knjig.

Moja stara starša, prof. Ivančica Rajović in dr. Dragomir Rajović, sta živela pet let v Divači, kjer je dedek kot zdravnik pridobil doživljenske prijatelje.

Leta 1967 se je v Postojni rodil tudi moj oče, Tomislav Rajović. Slovenija mi je vedno delovala kot država s številnimi priložnostmi, zato sem se na dodatno pobudo očeta odločila za študij v Ljubljani.

Prvo stopnjo študija sem uspešno zaključila na Fakulteti za računalništvo in informatiko, smer Računalništvo in informatika-univerzitetni program, kjer sem diplomirala v študijskem letu 2023/2024 in pridobila strokovni naziv diplomirane inženirke računalništva in informatike. Moje glavno zanimanje med študijem je bila umetna inteligenca, na kateri sem tudi temeljila diplomsko delo. Med študijem sem se uspešno vključila v akademsko in študentsko okolje ter sodelovala pri številnih organizacijah in projektih. Bivanje v študentskem domu, dogodki, druženja in športne aktivnosti so mi pomagali v celoti doživeti pravo študentsko življenje in se integrirati v družbo.

Leta 2024/2025 bom nadaljevala študij druge stopnje na Ekonomski fakulteti, smer Poslovna informatika, saj verjamem, da bo znanje iz ekonomike, organizacije in menedžmenta odlično dopolnilo moje že dobro utemeljeno računalniško znanje. Moj cilj je da pridobim vsa potrebna znanja in izkušnje, da bom lahko v prihodnosti odprla in vodila lastno podjetje. V drugi polovici magistrskega programa načrtujem opraviti študentsko izmenjavo na Dunaju.

Dosedanji študij v Sloveniji mi je omogočil predvsem povezovanje z drugimi Slovenci, izboljševanje znanja slovenščine ter spoznavanje slovenske kulture in običajev. Poleg tega sem širila stike s sovrstniki ne samo v Sloveniji, ampak tudi v celi Evropi, kar je in bo ključno za moj osebni in poklicni razvoj v prihodnosti.

Besedilo in foto: Anđela Rajović

VPIS V POSEBNI IMENIK SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE V SRBIJI

Zakon o nacionalnih svetih narodnih manjšin v Republiki Srbiji iz leta 2009 omogoča vpis v Posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine v Srbiji. Obrazec za vpis lahko prevzamete na [zah-
tev_pbs_upis_slovenacki](#).

Na podlagi Zakona o varovanju osebnih podatkov, ki velja od 1. 1. 2009, lahko izpolnjen obrazec za vpis v posebni volilni imenik osebno dostavite pristojni občinski upravi, kjer imate prijavljeno prebivališče – ob predložitvi osebne izkaznice ali pa ga skupaj s fotokopijo osebne izkaznice pošlje-

te priporočeno na naslov vaše pristojne občinske uprave. Pristojna občinska uprava bo na vaš naslov v 15 dneh poslala Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik.

Vpis v posebni volilni imenik je oproščen plačila administrativnih stroškov. Z vpisom v posebni volilni imenik se ne izgubijo druge volilne pravice. Z Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine se pridobi pravica do udeležbe na neposrednih volitvah Slovenskega nacionalnega sveta.

IN MEMORIAM BRANISLAV JATIĆ

Dne 9. marca 2024 se je v 68. letu za vedno poslovil dolgoletni član DS Kredarica Branislav Jatić, prvak Opere Srbskega narodnega gledališča v Novem Sadu. Jatić je bil desetletja na sceni svoje matične hiše v najpomembnejših vlogah. Poleg izrednega basovskega glasu je imel izreden talent pri igranju opernih vlog. Leta 1977 postal solist Opere SNP, prvak Opere pa 1989. S tujimi opernimi hišami je nastopal na Nizozemskem, v Belgiji, Cipru, Nemčiji, Švici. V domači operni hiši je v dveh mandatih opravljal funkcijo direktorja Opere SNG. Šestkrat je nagrajen z Letno nagrado SNP kot tudi z najvišjim priznanjem Srbskega narodnega gledališča – Zlato medaljo "Jovan Đorđević" (1998). Dobitnik je tudi Oktobrske nagrade Novega Sada 1997.

Slava mu!

Iskreno sožalje družini Jatić!

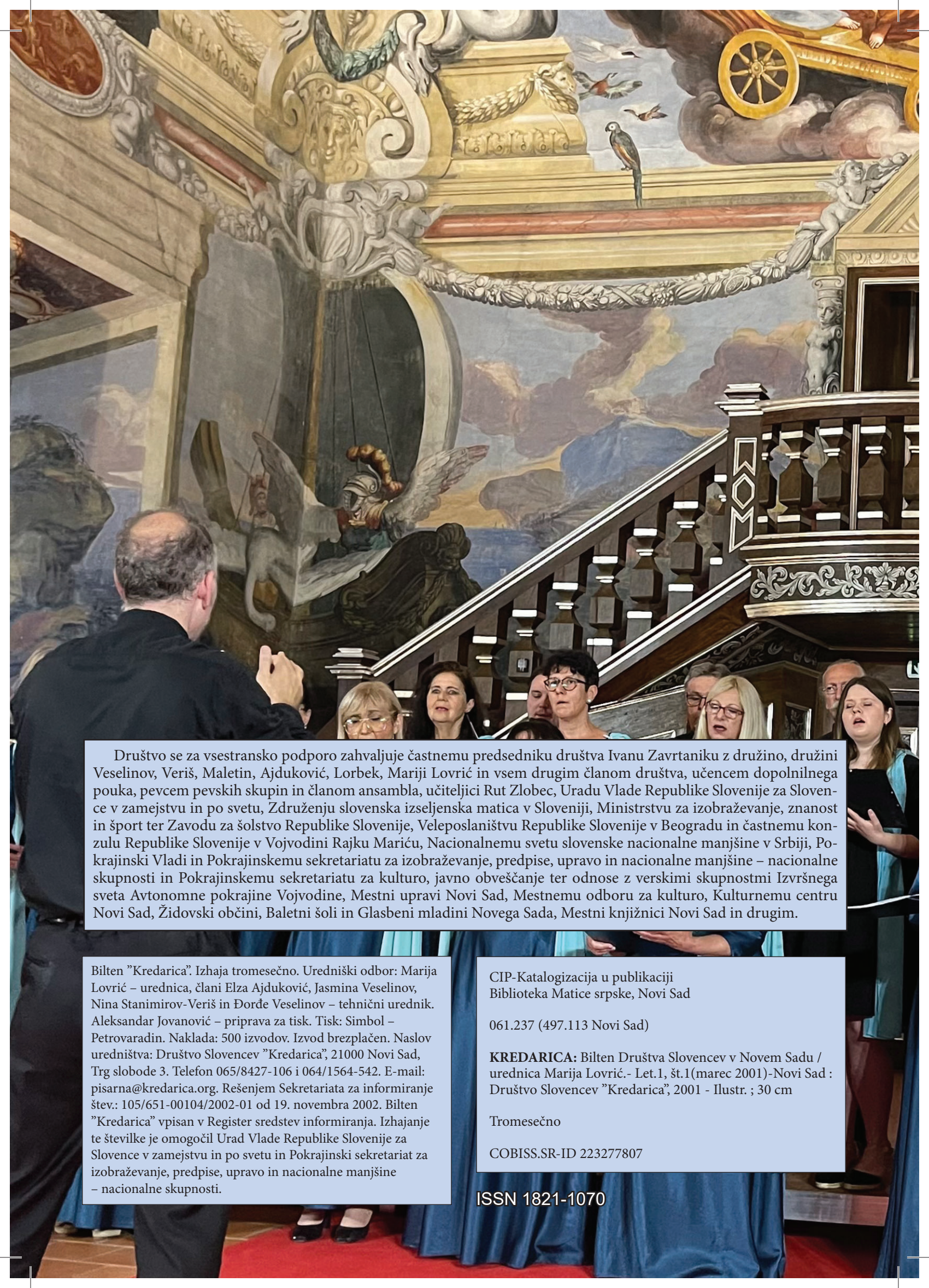

IN MEMORIAM TOMISLAV RAJOVIĆ

Žal nas je 15. 4. 2024 prežgodaj in nenadoma v 57. letu zapustil dolgoletni član DS Kredarica Tomislav Rajović. Tomislav je rojen 16. 2. 1967 v Postojni in je prvih pet let otroštva preživel v Divači, nato pa se je z družino preselil v Srbijo, v Bačko Palanko. Tam je zaključil osnovno in srednjo tehnično šolo ter preživel preostanek svojega življenja. Najprej je odprl igralni salon "Joker", nato pa ustanovil podjetje, ki se je ukvarjalo s postavljanjem elektroinstalacij in opreme v lokalih. Svoj čas je najraje preživel s hčerko Anđelo, družino in prijatelji ter užival v druženju in dobri hrani. Aktivno se je ukvarjal s športom vse do zadnjega dne. Vedno je bil zelo dobrosrčen, pripravljen pomagati drugim ter zelo vešč in spreten, saj je znal najti rešitev za vsak izziv. Za vedno bo ostal v naših srcih in mislih.

Slava mu!

Iskreno sožalje družini Rajović!

Društvo se za vsestransko podporo zahvaljuje častnemu predsedniku društva Ivanu Zavrtaniku z družino, družini Veselinov, Veriš, Maletin, Ajduković, Lorbek, Mariji Lovrić in vsem drugim članom društva, učencem dopolnilnega pouka, pevcem pevskih skupin in članom ansambla, učiteljici Rut Zlobec, Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Združenju slovenska izseljenska matica v Sloveniji, Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport ter Zavodu za šolstvo Republike Slovenije, Veleposlaništvu Republike Slovenije v Beogradu in častnemu konzulu Republike Slovenije v Vojvodini Rajku Mariću, Nacionalnemu svetu slovenske nacionalne manjšine v Srbiji, Pokrajinski Vladi in Pokrajinskemu sekretariatu za izobraževanje, predpise, upravo in nacionalne manjšine – nacionalne skupnosti in Pokrajinskemu sekretariatu za kulturo, javno obveščanje ter odnose z verskimi skupnostmi Izvršnega sveta Avtonomne pokrajine Vojvodine, Mestni upravi Novi Sad, Mestnemu odboru za kulturo, Kulturnemu centru Novi Sad, Židovski občini, Baletni šoli in Glasbeni mladini Novega Sada, Mestni knjižnici Novi Sad in drugim.

Bilten "Kredarica". Izhaja tromesečno. Uredniški odbor: Marija Lovrić – urednica, člani Elza Ajduković, Jasmina Veselinov, Nina Stanimirov-Veriš in Đorđe Veselinov – tehnični urednik. Aleksandar Jovanović – priprava za tisk. Tisk: Simbol – Petrovaradin. Naklada: 500 izvodov. Izvod brezplačen. Naslov uredništva: Društvo Slovencev "Kredarica", 21000 Novi Sad, Trg slobode 3. Telefon 065/8427-106 i 064/1564-542. E-mail: pisarna@kredarica.org. Rešenjem Sekretariata za informiranje štev.: 105/651-00104/2002-01 od 19. novembra 2002. Bilten "Kredarica" vpisan v Register sredstev informiranja. Izhajanje te številke je omogočil Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in Pokrajinski sekretariat za izobraževanje, predpise, upravo in nacionalne manjšine – nacionalne skupnosti.

CIP-Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

061.237 (497.113 Novi Sad)

KREDARICA: Bilten Društva Slovencev v Novem Sadu / urednica Marija Lovrić.- Let.1, št.1(marec 2001)-Novi Sad : Društvo Slovencev "Kredarica", 2001 - Ilustr. ; 30 cm

Tromesečno

COBISS.SR-ID 223277807

ISSN 1821-1070